

บุคคลเป็นสัปปายะ

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๙ กันยายน ๒๕๕๓

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เขาบอกว่าทำพุทโธ พุทโธ พวกพุทโธนี่โง่ ปฏิบัติพุทโธ ปฏิบัติอะไร ไอ้พวกสมณะนี่มันไม่มีปัญญาหรอก ฉะนั้นมันเลยเกี่ยวเนื่องมาจากพระที่แล้ว คือ “โง่.. ทำสมาธิไม่ได้”

เขาบอกว่าทำสมาธิแล้วโง่โง่ เห็นไหม เขาบอกว่าทำสมาธินี้โง่ ไอ้พวกทำสมาธินี้โง่ เพราะไม่มีปัญญา แต่เราพลิกกลับเลยว่า “ต้องฉลาด ถึงทำสมาธิได้” ถ้าโง่ทำไม่ได้หรอก ต้องฉลาด.. ฉลาดในอารมณ์ของตัวเอง ฉลาดกับความรู้สึก การควบคุมอารมณ์ของตัวเอง มันถึงจะทำความสงบของใจได้ แต่ถ้าโง่ทำไม่ได้หรอก

ถ้าโง่.. สัญญาอารมณ์นี้มันกระต๊อบตายท่า ว่างๆ ว่างๆ สัญญาอารมณ์มันสร้างความว่าง มันไม่ใช่สมาธิหรอก แต่ถ้าคนฉลาด สัญญาอารมณ์มันก็เลือกถูก

อย่างเช่นเราจะทานอาหาร เห็นไหม อาหารอะไรมันเป็นพิษ อาหารอะไรมันเป็นประโยชน์กับร่างกาย เราจะเลือกอาหารได้ นั่นมันต้องคนฉลาด มันถึงจะทานอาหารแล้วจะไม่มียะไรตกค้าง แต่ไอ้โง่ๆ นั้น ไอ้โง่.. อะไรอร่อยมันกินหมด

ฉะนั้นที่เขาบอกว่า “ทำสมาธิแล้วโง่” แต่ถูกบอกว่า “โง่.. ทำสมาธิไม่ได้หรอก” ไอ้ที่ทำนั่นมันเป็นไสยศาสตร์ มันเป็นเรื่องโลกๆ แล้วมึงบอกว่าโง่ๆ

“มึงนั่นแหละโง่ ! เพราะมึงทำสมาธิไม่เป็นโง่” แล้วพอมาวินิจฉัยอีก

โยม ๑ : เรื่องอะไรครับ

หลวงพ่ : จะบอกว่า “ต้นคค คือกิเลสคค” ก็เลยเป็น “ต้นคค ปลายตรงไม่มี” โอ้โฮ.. พุดถึงที่มาเลยละ พุดถึงการเกิด ตั้งแต่พระพุทธรเจ้าเกิดเลย ตั้งแต่เจ้าชายสิทศัตถะ ๒๕ ปี นั้นก็คค คคเพราะอะไร คคเพราะว่ามันมีกิเลสครอบงำ

คคหมายถึงกลอง กลองนี้มันจะคคไปทางไหน น้ำก็ไปตามมันหมดเลย เราเกิดมาเรามีกิเลสมีมารคอยควบคุมใจเรา เราจะคิดอะไรนี่จะอยู่ในอำนาจเขาหมด ที่นี้จะทำให้มันตรงอย่างไร ต้นคคใจ โดยพื้นฐานของเรา เรามีกิเลสกัน เพราะกิเลสนี้มันครอบงำเราอยู่

นี่ต้น ! ต้นคือจิตเราเลย คือสามัญสำนึก คือตัวภวาสวะ ตัวฐิติจิตนี้มันมีมารครอบงำอยู่ นี่คือต้น แล้วถ้าต้นมันคคอย่างนี้ โอ้โฮ... เมื่อคลื่นซัด เพราะมันคคอย่างนี้ไง แล้วพอไปศึกษาธรรมะแล้ววอดเก่งกันไ

เพราะต้นมันคค พอศึกษาธรรมะมาก็ศึกษาแบบคคๆ ไง ศึกษาธรรมะพระพุทธรเจ้ามาแล้ว ก็มาเข้าข้างตัวเองไ แล้วอย่างนั้นมันจะเป็นจริงได้อย่างไร โอ้พวกฉลาดๆ นี่ใครฉลาด... มันโง่ทั้งนั้น ! แล้วสรุปตอนท้าย เห็นไหม คนที่ฉลาดคือหลวงปู่มัน

หลวงปู่มันเวลาสอนท่านสอนอะไร “สอนพุทโธ” เห็นไหม วางให้หมดไ แล้วทำมาสำนึก ทำจิตใจของเราให้มีหลักมีเกณฑ์ ให้มันคงก่อน คือต้นนี้ให้มันมีหลักมีเกณฑ์ ไม่ใช่มันจะเอาแต่สามัญสำนึก ทำเอาแต่ความพอใจของตัวเอง

“มีความพอใจ มีความชอบใจ นั่นคือถูก ถ้าไม่ชอบใจ นี่มีงผิด” นี่มันคคตรงนี้ไ คคที่เข้าข้างตัวเองไ

แต่ถ้าเราไปทำพุทโธ พุทโธ ให้มันเป็นมัชฌิมา ให้มันเป็นหลักสัจธรรม มันไม่ใช่เรา ไม่ใช่เขา เวลาทำสมาธิได้นี้ ไม่ใช่สัตว์.. ไม่ใช่ตัวไม่ใช่ตน.. ไม่ใช่บุคคล.. ไม่ใช่เราไม่ใช่เขา.. ไม่ได้เข้าข้างใครเลย.. มันเป็นสัจธรรม เป็นพลังงาน

“ตัวสมาธิคือตัวพลังงาน” ถ้าตัวพลังงานมันมีสัมมาทิฏฐิ เห็นไหม โดยสามัญสำนึกของมัน พลังงานนี้เราจะไปใช้กับอะไรละ

ต้น ! ต้นไม้คด.. พยายามสร้างต้นให้ดี ปลายมันก็จะตรง แต่ถ้าต้นมันคดขึ้นมาแล้ว ทีนี้ก็คดหมด ยิ่งเดี๋ยวนี้ยิ่งคดใหญ่เลย แล้วก็พูดพุทธพจน์ พุทธพจน์โดยความเห็นของกุนะ เพราะพุทธพจน์กับพุทธพจน์นี้เถียงกันทุกคนเลย

อ้าว.. แล้วพุทธพจน์นี้จะเถียงกันทำไมวะ ไอนั้นก็พุทธพจน์ ไอนี้ก็พุทธพจน์ ไอ้อุพุทธพจน์นี้มันเขียนหนังสือค่ากันเลยละ นี่มันคดใจ ! ทั้งๆ ที่ว่ามันอ้างพุทธพจน์ อ้างธรรมะพระพุทธรเจ้า แล้วถ้าธรรมะของพระพุทธรเจ้า แล้วมันเถียงกันทำไม

แต่เวลาครูบาอาจารย์ของเราสิ อย่างเช่นหลวงตานี้ท่านก็เป็นมหาเหมือนกัน เวลาใครพูดพุทธพจน์หรือพูดธรรมะ ท่านฟังแล้วรู้เลย เออ.. ไอนี้พูดถูก ไอนี้พูดผิด แล้วพูดถูกพูดผิดก็เรื่องของเขา

เรารู้หมดนะ ผู้รู้จริงนี้รู้หมด เหมือนคนที่ทำงานเป็น เห็นไหม พอเห็นคนทำงานถูก อันนี้ใช้ได้ก็ว่าถูก แต่ถ้าคนทำงานผิด ก็ว่าอันนี้ผิด แต่ลองไปบอกเขาสิ ไอ้อันคนผิดมันบอกว่า “กูนี่สุดยอดเลย.. กูเก่ง” แล้วเราไปเถียงกับมันทำไม เราไม่ใช่หมาบ้าไปกัดกับมัน มันจะบ้าปล่อยให้มันบ้าไปคนเดียว เราไม่ไปบ้ากับมัน แต่เรารู้ว่าอะไรถูก อะไรผิด

นี่อย่างนี้มันลึกเข้าไปอีกชั้นหนึ่ง คือเราไม่เอาตัวไปเป็นปัญหากับเขาไง เราผู้จริงของเรา แล้วอย่างถ้าเรารู้จริงแล้ว แล้วใครต้องการประโยชน์ล่ะ เห็นไหม อย่างหลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์ของเรานี้เขาก็ไปหากัน หลวงปู่มั่นอยู่หนองผือนี้ละ คนจะไปทำบุญนี้ต้องซื้อทางเข้าไปนะ เพราะมันเป็นคันทาไป มันไปไม่ได้ คนอีสานเขาเดินไปตามคันทา ไอ้อันเมืองไปเดินไม่เป็น ต้องนั่งเกวียน แล้วเกวียนนี้มันต้องบุกไปในนาเขา ก็ต้องจ่ายตังค์เพื่อซื้อทางนี้เข้าไป

นี่ใครเป็นประโยชน์ล่ะ ถ้าเรารู้จริงแล้ว คนที่ไฝหาประโยชน์เขาก็ต้องการหา เขาก็ต้องเข้าไปหา เห็นไหม เข้าไปฝากเนื้อฝากตัวเป็นลูกศิษย์ลูกหา เพื่อต้องการความจริงอันนั้น แต่ไม่ใช่นั่นเลย

บุคคล ! พระพุทธรเจ้าบอกไว้ไม่ให้เชื่อบุคคล ให้เชื่อธรรมะ ไม่ให้เชื่อบุคคล แต่เชื่อธรรมะๆ นี่เขาถึงว่า “ธรรมะเป็นธรรมชาติใจ.. ธรรมะเป็นธรรมชาติ”

ถ้าธรรมะเป็นธรรมชาติ พูดถึงธรรมชาติจริงๆ นี่ธรรมชาติจริงๆ นะ แต่ ! แต่ธรรมชาติมันแปรปรวน แต่ธรรมของพระพุทธเจ้ามันคงที่มันไม่แปรปรวน มันถึงไม่ใช่ธรรมชาติใจ ในธรรมชาติมันมีสิ่งใดคงที่ แล้วมันเป็นธรรมได้ไหม

เพราะคำว่าแปรปรวนคือไตรลักษณ์ใจ คำว่าแปรปรวน มันอยู่ในกฎของไตรลักษณ์ แล้วกฎของไตรลักษณ์มันเป็นธรรมะใหม่ ธรรมะมันหมุนเวียนอยู่ มันเป็นธรรมะใหม่...มันไม่ใช่หรือ ! แล้วว่าธรรมะเป็นธรรมชาติ

แต่ ! แต่เวลาครูบาอาจารย์ที่ท่านเป็นธรรมแล้ว เห็นใหม่ ท่านมองสถานะข้างนอก นี่ใจสักแต่ว่า ใจสักแต่ว่าๆ นี่มันเป็นธรรมที่สอนโมฆราช แล้วสอนโมฆราชนี่มันก็เหมือนกับสอนพระอนาคา ว่าอย่างนั้นเลย คนที่มันกำลังจะสิ้นกิเลส จะสอนเรื่องสักแต่ว่า แต่คนที่ยังเพ็งหัด มันสักแต่ว่าไม่ได้ มึงต้องหมั่นเพียร ความเพียรชอบ !

ความเพียร ความวิริยะอุตสาหะเป็นความเพียรชอบ สักแต่ว่า ! โอ้โฮ.. เกิดมาแล้วอนติเปล่งเลย แล้วว่ากูจะเป็นพระอรหันต์ สักแต่ว่า.. สักแต่ว่า อย่างนี้อีกร้อยชาติ พุทธพจน์ ! พุทธพจน์นะ อย่าเถียงพุทธพจน์นะห้ามเถียง

ที่นี้พุทธพจน์นี้พระพุทธเจ้าท่านใช้กับใคร ใช้เวลาไหน เวลาที่พระพุทธเจ้าท่านเทศนาว่าการตั้งแต่เด็กๆ ใจใหม่ ตั้งแต่ผู้ที่ฝึกหัดใหม่ กับเวลาเทศน์เวลาสอนพระที่ปฏิบัติ ที่นี้ธรรมะของพระพุทธเจ้ามันมีหลายระดับ ที่นี้พอเราคิดก็คิดว่า ธรรมะพระพุทธเจ้าคือว่าสอนผู้ที่สิ้นกิเลส... ไม่ใช่หรือ ! พุทธพจน์พูดกับใคร พูดอย่างไร พูดเวลาไหน

ไปสังเกตได้ในพระไตรปิฎก ถ้าพระพุทธเจ้าได้พูดกับพระสารีบุตรนะ โอ้โฮ.. ธรรมะนี้สุดยอดเลย เพราะว่าพระสารีบุตรนี้ ปัญญาเป็นรองแค่พระพุทธเจ้าเท่านั้น แล้วพระสารีบุตรกับพระพุทธเจ้า ส่วนใหญ่แล้วจะถกธรรมะกันประจำ

ในพระไตรปิฎกลองไปอ่านสิ ถ้าเป็นว่า “เอวัมเม สุตัง” นี่พูดกับพระสารีบุตร หรือพูดกับใคร พระอานนทที่จะบอกเลย อย่างเช่น ทุกกัณฑ์นี้พระพุทธพูดที่ไหน พูดกับใคร แล้วถ้าพูดอย่างนี้ คือ ธรรมะที่มีเนื้อหาสาระแตกต่างกัน

“ข้าพเจ้าได้ยินมา เอวัมเม สุตัง” พระอานนท์ได้ยินมาที่ตำบลไหนก็แล้วแต่ แล้ว
พูดกับใคร เอ่ยชื่อมาอย่างนี้ พูดกับชาวบ้านที่เขามา หรือพูดกับพราหมณ์ พราหมณ์ชื่อ
นั้นๆ โอ้พวกนี้เป็นพวกสงฆ์ ถ้าเป็นพวกสงฆ์นี้เราก็คเลียร์ พูดขยาดความ แต่ถ้าพูดกับ
ผู้ที่ปฏิบัติ ถ้าพูดกับใครที่ปฏิบัติอยู่แล้วกำลังคิดพันอยู่นี้ โอ้โฮ.. ข้อมูลจะแตกต่างเลย

ทีนี้เวลามาถึงทางโลกนี้ว่า พุทธพจน์.. พุทธพจน์...

แล้วพุทธพจน์.. พุทธพจน์นี้ เป็นพุทธพจน์ของใคร นี่เวลาเขาพูด ก็พูดกันไป
อย่างนั้น

อ้าว.. ว่ามา มีอะไรว่ามาเลย วันนี้ละเจอแล้วพุทธพจน์จริงละ มาเถอะ

โยม ๑ : ถามเลยครับไม่ต้องเกรงใจ ทุกคนอยากฟัง

หลวงพ่ : เริ่มต้นเอาเลย

โยม ๒ : ไม่ทราบจะถามอะไร ตอนนี้ก็พยายามที่จะฝึกปฏิบัติอยู่ละ แต่ว่าด้วยสภาพที่
ไม่แข็งแรงของตัวฉันเอง จึงไม่สามารถที่จะไปปฏิบัติตามที่อื่น ก็ต้องฝึกด้วยตนเอง
ไม่ทราบจะ...

หลวงพ่ : ไปฝึกที่ไหนนะก็ฝึกด้วยตัวเองทั้งหมด โยมจะไปอยู่ที่ไหน ก็ฝึกด้วยตัวเอง
หมด ไปอยู่ที่วัดป่าบ้านตาด เขาก็จัดที่ให้อยู่ แล้วก็ให้มีหมู่คณะเป็นนักปฏิบัติด้วยกัน แต่ทุก
คนก็ต้องปฏิบัติเอง ไม่มีใครปฏิบัติแทนใครได้เลยนะ

ทีนี้เวลาเราปฏิบัติเอง เราจะสุขภาพดีหรือไม่ดีก็แล้วแต่ การปฏิบัตินี้ สุขภาพดี
หรือสุขภาพไม่ดีมันก็อยู่ที่เรา เห็นไหม พออยู่ที่เราปั๊บ แล้วสุขภาพเราไม่ดี อย่างเช่นนะ
เขามาถามว่า “เวลานั่งสมาธิต้องขาซ้ายทับขาขวา มือซ้ายทับมือขวา ต้องตั้งกายให้ตรง
ใช่ไหม” ถ้าอย่างนั้นแล้วคนพิการมันจะนั่งอย่างไรละ คนพิการมันก็ทำไม่ได้ล่ะสิ

ทีนี้เราจะบอกว่าทำนั่งสมาธินี้เป็นท่ามาตรฐาน ที่เวลาการนั่งสมาธินี้ทำให้นั่งได้
นานที่สุด มาตรฐานคือว่ามันสมดุลของร่างกาย แต่ถ้าเราไม่ได้ละ เราเป็นคนแบบว่า
ข้อเท้ามันล็อกอย่างนี้ เราก็นั่งทอดอย่างนี้ก็ได้ เป็นไรไป

“เพราะการนั่งทุกๆ อย่าง การกระทำทุกๆ อย่าง เขาทำเพื่อความสงบของใจเท่านั้น”

ทีนี้เวลาคนปฏิบัติ เห็นใหม่ อย่างพวกเราพอปฏิบัติขึ้นมาแล้ว ต่างคนต่างมีประสบการณ์ของตัวเองใช่ไหม ก็ตั้งแล้วว่าคนนั้น ๕ นาที ๑๐ นาที ก็ตั้งนาฬิกาเลยนะ เดินจงกรมก็เอานาฬิกาตั้งเลยนะ เมื่อไรเข็มจะกระดิกวะ มันเลยภาวนาหานาฬิกา “นี่จิตส่งออกไป”

เวลาภาวนานะเอารูปปักไว้ดอกหนึ่ง ให้หมดรูปดอกนี้ แล้วพอมันเดินจงกรมไปนะ มันมองแต่รูปนี้ จิตมันไปอยู่ที่รูปหมดเลย แล้วจะสงบไหมละ เขาต้องมาอยู่ที่นี้นะ แต่มันไปอยู่ที่รูปหมดเลย “แห่ม.. รูปเมื่อไรจะครึ่งดอก โอ้โฮ.. ได้ครึ่งดอกแล้วโว้ย อู้อู้อ.. ๑ ใน ๔ ดอกแล้วโว้ย อู้อู้อ.. เฮ้อ... หมดดอก สบาย !” มันก็เลยเดินจงกรมเอารูปดอกนั้น

นี่ก็เหมือนกันเดินจงกรมเอาเข็มนาฬิกา แต่เราตั้งนาฬิกาไว้ คือตั้งแล้วก็ขังมัน ให้มันนั่งไปเลย พอนั่งไปแล้วมันได้ ๑๐ นาที ทีนี้พอเกิน ๑๐ นาทีนี้เราก็คงทำอะไร ถ้าไม่เกินก็ไม่เป็นไร แต่ถ้าเราไปกังวล เห็นใหม่

นี่เราจะเทียบตรงนั้น กลับมาเรื่องสุภาพ สุภาพนี้มันเป็นเรื่องของสุภาพนะ เพราะเราไม่ได้ภาวนาเพื่อสุภาพ เราภาวนาเพื่อจิต ทีนี้ถ้าจิตมันอยู่ในสุภาพที่แข็งแรง มันก็ทำได้เข้มแข็ง แต่ถ้าจิตมันอยู่ในสุภาพที่อ่อนแอ นี่มันก็อยู่ที่เรา ถ้ากรณีอย่างนี้ ถ้าคนเราไม่ได้อยู่ในสังคัมปฏิบัติ แล้วสังคัมปฏิบัติเดี๋ยวนี้มันเห็นแก่ตัว

สังคัมปฏิบัติตั้งแต่สมัยหลวงปู่มั่นนะ หลวงปู่มั่น หลวงปู่เสาร์ท่านริเริ่มขึ้นมาแล้วนี่มันไม่มีใคร พอไม่มีใคร ใครจะไปทำอะไร ข้อวัตรปฏิบัตินี้ก็รู้ถึงหลวงปู่มั่นทั้งหมด พอรู้ถึงหลวงปู่มั่นทั้งหมดมันก็เป็นอย่างนี้ อย่างสุภาพของคนมันแตกต่างกันหลากหลาย พอแตกต่างกันหลากหลายมาเห็นใหม่

สมัยหลวงปู่มั่นนี้เราศึกษามาก หลวงปู่มั่นนะท่านจะดูแล พอดูแลขึ้นมาในพระที่ปฏิบัติกับหลวงปู่มั่น จะรู้ถึงนิสัยใจคอทั้งหมด พระองค์ไหนฉันอะไรได้ พระองค์

ไหนฉันอะไรไม่ได้ สุขภาพใจ เพราะมันฉันเข้าไปแล้วมันเกี่ยวกับสุขภาพใจ เขาดูแลกัน แบบว่าเขาเกรงใจกัน เขาเข้าถึงน้ำใจกันนะ นี่สมัยหลวงปู่มั่น

แล้วหลวงปู่มั่นท่านพยายามทำตรงนี้ขึ้นมา ทำให้สังคัมของพระปฏิบัตินี้ถึงกัน รักกัน เข้าใจน้ำใจกัน แล้วมันจะมีคู่บัดดี้ มันจะมีคู่บัดดี้นะสมัยหลวงปู่มั่น หลวงปู่ฝั้นจะเป็นบัดดี้กับหลวงปู่อ่อน หลวงปู่แหวนจะเป็นบัดดี้กับหลวงปู่ขาว นี่มันจะมี พอเราไปอยู่ทำอะไรก็แล้วแต่ เราจะมีเพื่อนสนิท มีคู่ซี้ จะไปไหน จะไปธุคงค์ด้วยกัน จะมีปัญหาอะไรก็ปรึกษากัน มันจะมีคู่บัดดี้นะ คู่ที่รักกันเองในพระสมัยหลวงปู่มั่น

ถ้าอย่างนี้ป๊อบ เพราะพวกเรานี้รู้ อย่างเช่นหลวงปู่ขาว เราไปกราบหลวงปู่ขาว แล้วก็ไปกราบหลวงปู่แหวน แล้วบอกหลวงปู่แหวนว่านี่ไปกราบหลวงปู่ขาวมา หลวงปู่แหวนว่า “หา ! อะไรวะ ท่านว่าอย่างไร.. ท่านว่าอย่างไร” เพราะท่านรักกัน

มันจะมีอย่างเวลาลูกศิษย์จะไปกราบ เวลาใครรักกับใครนี่เราจะอ้างเลยว่าเราลูกศิษย์องค์นั้น เพื่อจะขอความคุ้มครอง จะได้สิทธิพิเศษ

เขาจะรู้จัก เห็นไหม นี่เพราะอะไรล่ะ เพราะสังคัมปฏิบัตินี้นะ ประสาเราว่า เพราะเรามีเป้าหมายเพื่อจะพ้นทุกข์ด้วยกัน ถ้ามีเป้าหมายที่จะพ้นทุกข์ด้วยกัน แล้วผู้ที่เป็นครูบาอาจารย์ที่ท่านปฏิบัติมา อย่างเช่นตอน โยมเรียนหนังสือมา พอมีรุ่นน้องมา เราก็อยากจะให้เป็นคนดีหมด

ทีนี้หลวงปู่มั่นท่านผ่านมาแล้ว ท่านก็ต้องการให้พระที่ปฏิบัติขึ้นมาให้ประสบความสำเร็จทั้งนั้น แต่ที่มันก็อยู่ที่คุณสมบัติ อยู่ที่ข้อเท็จจริงอันนั้น ทีนี้พออยู่ที่ข้อเท็จจริงอันนั้นป๊อบ นี่ตอนนี่เข้าตรงนี้แล้ว คนที่เขามีปัญหาสุขภาพล่ะ สิ่งไหนเขาบกพร่องล่ะ พระเขาจะดูแลกัน เพราะเราเคยอยู่ในหมู่คณะนะ

อย่างเช่นเราอยู่ด้วยกันอย่างนี้ คนๆ นี่เป็นไข้ป่า เขาจะดูแล เพราะถ้าไม่ดูแลกันแล้วจะดูแลใคร นี่ไง พระพุทธเจ้าบอกว่า “ภิกษุ ถ้าเธอไม่ดูแลกัน ถ้าเธออุปฐากภิกษุใช้ก็เหมือนอุปฐากเรา” ทีนี้พอพูดอย่างนี้ป๊อบ พระมันก็ถือเหรียญด้านเดียว ภูภิกษุใช้ ภูไม่สบาย จะต้องให้คนมาอุปฐากภู อย่างนี้ก็ถืบทิ้งเลย

พระพุทธเจ้าบอกว่า “ถ้าจะอุปฐากเราให้อุปฐากภิกษุไข้เถิด แต่ ! แต่ภิกษุไข่นั้นต้องเป็นผู้ที่อุปฐากง่าย” ภิกษุไข่นั้นจะต้องเป็นผู้ที่เข้มแข็ง ภิกษุไข่นั้นจะต้องเป็นผู้ไม่เอาแต่ใจของตัวเอง แบบว่าแนะนำสิ่งใดต้องทำสิ่งนั้น ถ้าภิกษุไข้เวลาพระอุปฐากแล้วบอกว่าให้เซ็ดตัวให้อะไร แต่ไม่ทำ อย่างนั้นไม่ต้องไปอุปฐาก ให้ทิ้งเลย

คำพูดของพระพุทธเจ้านี้ เวลาคนพูดนี้ส่วนมากพูดเอาครั้งเดียว เอาด้านเดียว ไม่พูดอีกด้านหนึ่ง เวลาศึกษาธรรมะนี้ศึกษากันด้านเดียว

เราศึกษามา แปลกนะ เราเห็นเขาศึกษาธรรมะกันแล้วเราแปลกใจ เพราะในอาบัติของพระนี่มันมีอาบัติ มีอนาบัติ เป็นอาบัติกับไม่เป็นอาบัตินะ แต่เวลามันศึกษากัน มันศึกษาอาบัติ ! อาบัติ ! อาบัติ ! แล้วมันก็อาบัติทั้งนั้นแหละ จับอาบัติกัน ใ้หนูนั้นก็ผิด ใ้หนูก็ผิด แล้วอนาบัติละ มันมีข้อยกเว้นตรงนี้ไง

มันมีอนาบัตินะ ถ้าทำไม่ครบองค์ของมันไม่เป็นอาบัติ ในพระไตรปิฎกไปเปิดสิ มันมีอาบัติหมดเลย แล้วข้างล่างอนาบัติละ เห็นหรือเปล่า ไม่เคยคู่อีก นี่เวลาศึกษาพระไตรปิฎกก็คุยนัก พุทธพจน์ๆ นี้คุยนัก

พุทธพจน์ในประสาเรานี้มันต้องมา เหมือนกฎหมายแต่ละข้อนี้มันมีนิยามก่อนว่า มันเกิดเหตุอย่างนี้ มีผู้ทำความผิดอย่างนี้ พระพุทธเจ้าถึงเอาผู้ทำความผิดอย่างนี้เป็นเหตุ แล้วถึงจะบัญญัติวินัย บัญญัติวินัยเพื่อ.. เพื่ออะไรละ เห็นไหม เพื่อความอยู่สงบของภิกษุ เพื่อแก้คนใ้หน้าด้าน ใ้พวกเก้อเงิน นี่เพื่ออย่างนี้ วินัยจะมีอย่างนี้ตลอด ถ้าเราศึกษานะมันจะคิดหมดเลย แล้วเราจะเห็นประโยชน์ไง แต่นี่มันไม่เอาอย่างนั้นเลย

ฉะนั้นเรื่องสุภาพนี่อีกเรื่องหนึ่ง แล้วเรื่องสุภาพนี้เราจะพูดอย่างนี้ นี่พูดออกมาเรื่องสุภาพนะ ถ้าเราบอกว่าเราสุภาพไม่ดี

โยม ๒ : ที่ถามนี้ความหมายคือหมายถึงว่า ไม่สามารถที่จะไปปฏิบัติหรือไปอยู่ตามสถานปฏิบัติทั้งหลาย คือไม่สามารถจะที่เดินจงกรมหรือทานอาหารที่ทางนั้นจัดให้อะไรอย่างนี้นะคะ หรือว่าไม่ได้อยู่ฟังครูบาอาจารย์ท่านสั่งสอน

หลวงพ่ : ไซ้ เราคิดว่าบางคนมันมี เพราะเราเห็นนะบางคนนี่แบบว่า อย่างเช่นคนพิการเห็นไหม ที่ตาบอดนั้นไง ปริญญาโทนั้นไง แล้วพอไปถามใครก็บอกว่าเขาสอนอยู่ธรรมศาสตร์นะ ซี้อะไรนะลงข่าวเลยที่เขาตาบอด แล้วไปถามพระ พระก็บอกว่า กรรมเก่าๆ กรรมของมึงนั่นล่ะ เขาก็เลยน้อยใจ เริ่มเป็นนักศึกษาที่คิดเลย “อะไรก็กรรม” ถ้าอย่างนี้มันไปถามกัน เขาก็พูดอย่างนั้น คือเขาพูดแง่เดียวใจ

ถ้าบอกว่า ไซ้ มันเป็นกรรม แต่กรรมนี้มันเป็นกรรมเก่า มันเป็นกรรมที่มันส่งเสริมมา “แต่กรรมนี้เป็นอจินไตย” มันมีกรรมซับซ้อนกันมา ซับซ้อนเยอะเยอะเลย แต่กรรมขนาดไหน คนที่เกิดมาแล้วมันทำความดีได้ทั้งนั้น คือโอกาสที่เราจะสร้างคุณงามความดีนี้มันมีเท่ากันใจ จะตาบอด จะหูหนวก จะพิการขนาดไหน ก็มีสิทธิที่จะเป็นพระอรหันต์

บุคคลสุขภาพปกติ หรือบุคคลสุขภาพเป็นอย่างไรก็เป็นพระอรหันต์ได้ พระอรหันต์ในสมัยพุทธกาล ง่ายเปลี่ยเสียเยอะเยอะไป เขาเรียกอะไรที่เป็นคุ่มๆ เห็นไหม

ไอ้มันกรณีหนึ่ง กรณีที่ว่าเราไม่มีโอกาสไม่มีอะไร อันนี้ประสานะ เราพูดเราทายเป็นเลย เราบอกไว้ก่อนเลย เวลาคิดเริ่มต้นให้คิดอย่างนี้ คิดว่าเราไม่มีโอกาส เรามีความจำเป็น เรามีทุกอย่าง มีหน้าที่การงานนี้มันรัดตัวหมดเลย นี่คือจิตใจตอนนี้นะ

แต่ถ้าคนเริ่มปฏิบัติ เริ่มฝึกหัด เริ่มทำตามความเป็นจริง แล้วจิตนี้มันนุ่มเอียงไป ไอ้ที่ว่าไม่มีหน้าที่ ไอ้ที่ว่าทำไม่ได้ ทำไม่ได้มันทั้งหมดเลยเพราะมันจะเอา ใจของคนมันเปลี่ย แต่ตอนนี้นะ ไม่ได้หรอก ความรับผิดชอบก็มี ทุกอย่างก็มีหมดเลย ไปไหนไม่ได้เลย แต่ถ้ามันทำแล้วมันได้ผลของมันนะ นี่ไงเพราะกรณีอย่างนี้ เวลาเราปฏิบัติกัน เราจะรู้

ไม่อย่างนั้น ไอ้ที่ว่าอดอาหารๆ ไอ้ที่ว่าวิกฤตๆ นี่มันไม่ใช่ทำเพราะว่าชาติสมณะมึง มันทำเพราะมันเหมือนกับโยมทำงาน เห็นไหม เวลามันจะเสร็จ โยมจะรีบให้มันเสร็จไหม

จิตใจมันพัฒนาแล้ว พอมันภาวนาขึ้นไปแล้วมันจะมีผลของมันใช้ใหม่ อย่างเช่น เราทำสมาธินี้เราไม่เคยได้สมาธิเลย แต่พอจิตมันเริ่มลงนะ แหม.. เย็นเว้ย โอ้โฮ.. โอ้ที่ยังไม่ได้เราอยากได้ใหม่ แล้วพออยากได้นี้โอ้โฮ.. มันทும்ทั้งตัวเลยละ

นี่ก็เหมือนกัน โอ้ที่ว่า ทำไม่ได้ ทำไม่ได้นี่ ถ้าเราไม่มีผล เวลาปฏิบัติแล้วมันไม่มีผลตอบสนอง มันก็จะมีความรู้สึกอย่างนี้ แต่ถ้าเราปฏิบัติแล้วมีผลตอบสนอง เราเองนี้แหละมันจะขวนขวายเอง โอ้ที่ว่าไม่ได้ๆ นี่นะ มันจะได้หมดเลย

โยม ๒ : ก็คือไม่ผิดใช้ใหม่คะ ถ้าจะขวนขวาย แล้วก็เรียนรู้ด้วยตนเอง

หลวงพ่ : ไม่ผิด พระพุทธเจ้าเรียนมาจากใคร เรียนมาจากในป่าใช้ใหม่ พระพุทธเจ้าเรียนด้วยตนเองเลย แต่ครูบาอาจารย์ของเรา อย่างเช่น หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ท่านก็เรียนด้วยตนเองเป็นส่วนใหญ่ แต่ ! แต่ท่านก็มีตำรา เพราะพระไตรปิฎกมีอยู่แล้ว ท่านก็ปรึกษากับเจ้าคุณอุบาลี

เพราะว่าหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ก็จะบอกว่าไม่มีครู ครูสอนนะแต่ครูเืองกว่าลูกศิษย์เือง ครูเืองกว่าลูกศิษย์นะ เพราะอะไร เพราะถ้าเราสอนตามตำรานี้เราเปิดเลย เห็นใหม่ อย่างเช่นเราเป็นหมอ เป็นอะไรก็แล้วแต่ เวลาคนไข้มานะเปิดตำรา อย่างนี้โยมรักษาคคนไข้ทันใหม่

มันเป็นไปไม่ได้หรอก ใครมาหาครูได้แล้ว ครูไม่ใช้หมอนี่แหละ เดี่ยวครูจะเอาตำรามาศึกมึง แล้วครูซื้อไซริงค์มาเลย ภูฉิดแม่ง ครูทำได้หมดแหละ อย่างนี้มันเป็นไปไม่ได้ใหม่ มันเป็นไปไม่ได้ นี่ครูเืองกว่าลูกศิษย์

ในเมื่อมีการศึกษามา เขาเรียนปริยัติมา เขารู้หมดแหละ แต่เวลาไปถามอะไรเขาตอบเราไม่ได้นะ ไปถามทีหนึ่งนะ บางทีถ้าคนที่เป็นสุภาพบุรุษนะ เขาจะบอกว่าไม่รู้หรือไม่เข้าใจ แต่ถ้าไม่ใช่สุภาพบุรุษนะ มันอวดรู้ อวดรู้แม่งก็จะเอาปัญหานี้มาตอบเรา นี่ครูเืองกว่าลูกศิษย์เือง

ทีนี้การปฏิบัติเอง ส่วนใหญ่ที่ปฏิบัติเองนะ “ปริยัติ” โดยข้อเท็จจริง ปริยัติทางวิชาการนี้พระพุทธเจ้าให้ศึกษานะ แล้วพวกเราก็อศึกษา เพราะถ้าไม่ศึกษาเราจะมีผู้พระไตรปิฎกไว้ทำไม นี่ดูหนังสือเราเยอะเยอะ เราจะมีไว้ทำไม เราก็อมี

เวลาศึกษาก็ส่วนศึกษา อย่างที่ว่าไม่แ่ๆ นี่ไง ศึกษาที่ส่วนศึกษาสิ แต่ถ้าปฏิบัติแล้วนะ ไอ้ที่นะหลอกมึง วิชาการนี้หลอกมึง เพราะอะไร เพราะวิชาการนี้คือทฤษฎี พอปฏิบัติปั๊บนะภาพมันมาแล้ว มันสร้างภาพขึ้นจากทฤษฎีนั้นไง เป็นสัญญาอารมณ์

สัญญาอารมณ์คือการสร้างขึ้นมาจากจิต ! ไม่ใช่ความจริง

แต่ถ้าปฏิบัติแล้วนะ ปริยัติต้องวางให้ได้ แล้วต้องให้เกิดขึ้นมาตามข้อเท็จจริง อุณหภูมิพลังงานจะมีมากน้อยแค่ไหน ถ้ามันรู้ คือตามนั้น ถ้ารู้ตามนั้น นั่นแหละมันเป็นความจริง แล้วถ้าความจริงอันนี้มันเป็นขึ้นมาแล้วนะ มันจะกลับเข้าไปทางวิชาการนั้นว่าเหมือนกัน

แต่ถ้าตอนนี้ยังไม่มีการหักขึ้นมาซะ มันเป็นความจำ ความจำนี่ “เขาเรียกว่าสัญญา ช้อนสัญญา.. กิเลสช้อนกิเลส.. ตัณหาช้อนตัณหา”

โดยสามัญสำนึกเราอยากได้คือใหม่ นี่โดยธรรมชาติสามัญสำนึกของเรา คือเรามีกิเลส เรามีตัณหา เราอยากได้อยู่แล้ว แล้วพอเราไปรู้ไปงว่าอยากได้อะไร เห็นใหม่ เราอยากได้อยู่แล้ว “อยากได้นิพพาน.. อยากได้นิพพาน” นิพพานนี้มันเป็นยังงี้ก็ไม่ว่าง แต่ถูกอยากไป แต่พออ่านเข้าๆ เราสร้างจินตนาการ “โอ้อโฮ.. นิพพานเป็นเมืองแก้ว โอ้อโฮ.. นิพพานเป็นความว่าง”

ว่างคู่กับไม่ว่าง... แก้วคู่กับความเศร้าหมอง.. แล้วนิพพานเป็นของคู่หรือ

นี่เวลาไปเรียนมามันเป็นอีกอย่างหนึ่ง ทีนี้เราพูดถึงว่าการปฏิบัติเอง คือมันต้องปฏิบัติเองเหมือนนักมวยไง อาศัยครูบาอาจารย์เป็นที่เลี้ยง แล้วอย่างนี้เลย เห็นใหม่ มันอยู่ที่ผู้ปฏิบัติ อย่างเช่นนักมวยนะ เวลาขึ้นไปชกแล้วไปเจอคู่ต่อสู้ที่มันคนละรุ่น หรือคู่ต่อสู้ที่มันใหญ่กว่านี่ โอ้อโฮ.. ไม่มีทางออกเลย

เวลาเราปฏิบัติขึ้นไปเจอกิเลสนี้หน้ามีดเลย เวลาอ่านหนังสือนี้เม่งรู้หมดละ แต่เวลาไปเจอไอ้ความเห็นจากภายในนิ่งเลย แล้วจะอย่างไรละ นักมวยน้ำหนักมันคนละรุ่น ทุกอย่างก็คนละรุ่น แล้วไปเจอกิเลส โอ้โฮ... อย่างกับยักษ์เลย แล้วจะสู้อย่างไร

ถ้าเราไม่มีครูบาอาจารย์ มันก็ต้องชดกันอยู่อย่างนั้น ชดกันจนกว่ามึงจะสร้างสถานะของมึงขึ้นมาจนเม่งมีความรู้ระดับยักษ์ คือเม่งมีความสามารถเสมอกันแล้วมึงค่อยสู้กันได้ แต่ถ้าเรามีครูบาอาจารย์นะ เราเล็กกว่าก็จริงอยู่ แต่อาจารย์ของเรามีเทคนิค เพราะอาจารย์บอกใจ เห็นไหม

นี่ที่เขาไปปฏิบัติกันเขาหวังตรงนี้ เพราะอะไร เพราะหลวงตาท่านพูดอยู่ “ถ้าหลวงปู่มันอยู่นะ ตอนเห็นจุดและต่อมแล้วถ้าผมไปหาหลวงปู่มันนะ หลวงปู่มันชี้ทีเดียว ผมจะเป็นพระอรหันต์ตั้งแต่วันนั้นเลย แต่เพราะหลวงปู่มันท่านนิพพานไปแล้ว”

หลวงตานี้ท่านเผาศพหลวงปู่มันแล้ว แล้วท่านถึงกลับไปวัดคดอยธรรมเจดีย์ ท่านถึงไปเห็นจุดและต่อมอันนั้น แล้วหลวงปู่มันท่านนิพพานไปแล้ว เผาไปแล้ว ไม่รู้จะถามหาใคร หลวงตาท่านต้องค้นคว้าของท่านเอง ลองผิดลองถูกอีก ๘ เดือน

นี่ท่านพูดเอง “ถ้าหลวงปู่มันอยู่นะ” เพราะว่าท่านได้ประโยชน์อย่างนี้มาตลอดในสมัยหลวงปู่มันอยู่ ท่านบอกเลย เห็นไหม ลาหลวงปู่มันไปตรงค้ ไปถึงยังไม่ทันไรเลย พอไปถึงตอนเย็น จิตมันมีปัญหาแล้ว เดินกลับมาถามปัญหา

ถ้าเราจะถกปัญหานี้เองนะ อย่างน้อยก็ ๒-๓ วัน บางทีเป็นเดือนนี้ยังไม่ลงเลย ความรู้สึกเรานี้ กลับมาหาอาจารย์ อาจารย์ชดผลวะ..เดียวเท่านั้นแหละ อิม.. จบ ได้เดินต่อไป

นี่เพราะหลวงตาท่านได้ประโยชน์จากหลวงปู่มันมามหาศาล แต่สุดท้ายแล้ววันที่หลวงปู่มันนิพพาน เห็นไหม เวลาหลวงปู่มันนิพพานแล้ว พระเขาดูแลกันไป เสร็จแล้วเขาก็แยกย้ายกันไปหมด พอไม่มีใครแล้ว สุภาพบุรุษไปนั่งอยู่ปลายเท้า นั่งร้องไห้อยู่คนเดียว

“ดวงใจดวงนี้มันไม่เคยเชื่อใคร มันเคยเชื่อแต่อาจารย์เรา แต่อาจารย์เราก็ตายไปเสียแล้ว แล้วต่อไปถ้าดวงใจดวงนี้มันมีปัญหาขึ้นมา แล้วมันจะพึ่งใคร มันไม่มีที่พึ่ง!”

โอ้โฮ.. ไปนั่งรำพัน นั่งร้องไห้ละ ร้องไห้จนเขาจะบิณฑบาต พอเขาบิณฑบาตกัน หลวงปู่หล้ามาสะกิด “บิณฑบาตแล้ว.. บิณฑบาตแล้ว”

เพราะอะไร เพราะเราเคยได้ประโยชน์มาตลอดไง พอสุดท้ายขึ้นมา เห็นไหม ไปเห็นจุดและต่อมที่วัดคอดอยธรรมเจดีย์ หันซ้ายหันขวา หันซ้ายหันขวายู้อีก ๘ เดือน ไปไหนไม่ถูกเลย ต้องสู้กับตัวเอง

ทุกคนต้องสู้กับตัวเองอยู่แล้ว แต่อาจารย์มีคุณประโยชน์อย่างนี้ แต่ต้องอาจารย์เป็นนะ ถ้าจนกระทั่งเบื่องนะ มันจะพามึงไปลง..

อาจารย์ไม่เป็นมันไม่เคยรู้เคยเห็น เราไปบอกสิ่งที่ไม่เคยรู้เคยเห็น นี้อย่างเช่นโยมมาที่นี่ แล้วโยมกลับไปบอกที่บ้านสิ บอกว่าโยมมาที่นี่ แล้วโยมไปคุยกับใครล่ะ ที่บ้านเขาไม่รู้กับเราใช่ไหม แต่เรารู้

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าพูดถึงคนเป็นนี่มันเห็นก่อน พอเห็นก่อนแล้วโยมไปตามว่า “เฮ้ย.. วันนั้นไปที่นั่นมา อู้อู.. มันเป็นอย่างนั้นๆ” “เออ... มันเป็นอย่างนั้นแหละ เขาเห็นกันแล้ว เขาเห็นอย่างนั้นแหละ” นี่มันก็มีพยาน แต่ถ้าเรามาเห็นสภาพแบบนี้ แล้วเรากลับไปคุยที่บ้านสิ เขาไม่ได้มากับเรา เรามาคนเดียว ไปคุยเถอะ บอกแล้วบอกอีก มันก็นั่งจินตนาการกับเรา แต่จะรู้หรือไม่รู้มันอีกเรื่องหนึ่ง

นี่มันต้องรู้จริงใจ ถ้ามันเป็นจริงนะ แล้วอริยสังขมหนึ่งเดียว จะใครพูดจะอะไรก็แล้วแต่ ฉะนั้นเวลาหลวงตาท่านไปดูแลครูบาอาจารย์ หรือเวลาท่านไปฟังเทศน์ ตรงนี้ไง ! เราจะบอกเลยนะ ถ้าเอ็งเป็นผู้ตรวจสอบบัญชี ถ้าเอ็งคำนวณไม่เป็นนี่เอ็งไปตรวจสอบบัญชีได้ไหม แล้วบอกว่าเป็นพระอรหันต์ แต่คำนวณผิดไปหมดเลย ทุกอย่างผิดไปหมดเลย แล้วว่าเป็นพระอรหันต์

“นี่ไงอริยสังขมหนึ่งเดียวไง แล้วการคำนวณอันนั้นต้องถูกต้องหมด”

เวลานั้นเวลาไปพูดว่าสถานะเราเมื่อนั้นๆ แต่เวลาข้อเท็จจริงมีงพูดผิดหมดเลย
 อย่างนี้เราไม่เชื่อ “เพราะอริยสัจมีหนึ่งเดียว ความจริงมีอันเดียว จะทำอะไรก็แล้วแต่
 ต้องเข้าสู่ความจริงอันนี้”

โยม ๓ : หลวงพ่อคะ ถ้าอยากจะให้โยมพ่อโยมแม่ท่านเริ่มอายุมากแล้วคะ ก็มีให้ฟังซีดี
 สวดมนต์ฟังเทศน์ แต่วามันก็...

หลวงพ่ : มันต้องเป็นอย่างนั้น โทษนะ พ่อแม่แก่เฒ่าแล้วนี่มันก็เหมือนกับทารก เวลา
 แก่ก็กลับไปเป็นเด็กอีกทีหนึ่ง จริงๆ ความรู้ในสมองเขามีหมดแหละ แล้วยังความรู้ใน
 สมองมีนะ มันอย่างที่เขาว่า “เฒ่าทารก.. เฒ่าทารก” นี้ไม่ได้ว่านะเพียงแค่เปรียบเทียบ

ฉะนั้นอย่างที่โยมทำ เราก็ต้องเปิดสวดมนต์นี้ให้ฟัง กล่อมใจเขาไปก่อน แล้วพอ
 กล่อมใจเขาไปก่อน ประสาธนะ คนเรานี้จะเคยเคลื่อนไหวด้วยความสะดวกสบาย
 ตลอด แล้วถึงเวลาเคลื่อนไหวตัวเองไม่ได้ นี่มันอี๊ดอัดไปหมดแหละ มันขัดข้องหมองใจ
 ไปหมด อะไรมามันขัดหูขัดตาไปหมด แต่ถ้าเขาปรับของเขาได้ ให้ฟังสวดมนต์นี้ พอเขา
 ฟังสวดมนต์ แล้วเริ่มมีสวดมนต์เริ่มมีอะไรขึ้นมา แล้วใจเขาชักเริ่มเย็นลง นี่เราค่อยสอน
 พุทฺโธ

พุทฺโธอยู่ที่ไหน พุทฺโธนี้อยู่ที่ลมหายใจ หายใจเข้านี่พุทฺ หายใจออกนี่โก
 พระพุทฺธเจ้าบอกว่าปณานาปานสติ เราต้องเทียบอย่างนี้ เทียบบอกว่า เวลาสมัยโบราณ
 เราเขาจะบอกว่า พ่อแม่หรือปู่ย่าตายาย หรือใครที่ใกล้เสียชีวิตให้นึกถึงพระ ! ให้นึกถึง
 พระ ! ให้นึกถึงพระนะ

ความคิดมันพุ่งชาน ความคิดของเรานี้มันไปตามกระแสของกิเลสค้นหาความ
 ทะยานอยาก แต่พอเราให้ความคิดนี้มาอยู่นึกถึงพระ ก็คือเอาความคิดนี้มาอยู่กับพระ มัน
 ก็เหมือนกับเรานึกพุทฺโธนี้แหละ

ถ้านึกถึงพระ เห็นไหม นึกถึงพระ นึกถึงคุณงามความดี เวลาตายไปนี่มันตายไป
 พร้อมกับความคิดอันนี้ จะทำกรรมดีกรรมชั่วมานั้นเป็นอีกเรื่องหนึ่ง แต่ขณะที่จิตนี้มีคำ
 บริกรรม จิตมีที่เกาะอยู่ อย่างน้อยนะมันก็สงบเย็น

ถ้าพูดถึงไม่มีตรงนี้นะ คนเรานี้นะ ตอนนี้อย่างทุกคนมันเคลื่อนไหวได้ มันก็ยังอุ่นใจนะ แต่ถ้าวันไหนบอกว่าเราพิการ เราขยับไม่ได้ ใจเราอยากจะไปส้วมเราก็ไปไม่ได้แล้ว ต้องให้คนอื่นอุ้มไปให้ มันอึดอัดใจ มันจะอึดอัด มันจะมีความฟุ้งซ่าน ความคิดรนในหัวใจ ทีนี้ถ้าเรามีคำบริกรรม เห็นไหม จากความอึดอัดเป็นความโล่งโปร่ง เป็นความโล่งโล่ง

มันก็อย่างนี้แหละ แต่ ! แต่มันต้องใช้เทคนิค ใช้เทคนิคเห็นไหม มันเหมือนกับสอนโดยไม่ได้สอนไง เพราะถ้าไปสอนยังไม่เอา เราต้องใช้เทคนิคไง ไม่ได้เปิดให้พ่อฟังนะ เปิดทิ้งไว้เฉยๆ เปิดทิ้งไว้ทำไม ไม่ให้ฟังด้วย แต่ถ้าบอกฟังนะๆ ฮี ! ไม่ฟัง โอ้โฮ.. ทิฐินี้ไม่ต้องห่วงหรอก ไม่มีทางหรอก ! ไม่ได้เปิดให้ใครฟัง เห็นอยู่ว่างๆ ก็เปิดทิ้งไว้

คนมันหิวมันจะกินเอง คนมันหิวมันกระหายน้ำนี่นะ ภูเขาไม่หิวมันกินหรือภูเขาว่างไว้จะกินก็ได้ ไม่กินก็ตามใจ อย่างนั้นมันต้องกิน !

นี่ก็เลสมันเป็นอย่างนี้ ถ้าเราจะไปสอนเราจะไปอบรมนะ เขาจะต่อต้าน นี่วันนี้เดินผ่านมา เห็นขนมเลยซื้อมาแล้วเอาทิ้งไว้ที่บ้าน ไม่ได้เอามาฝากใคร แต่ถ้าเราซื้อมาก็บอก ไม่ต้องซื้อมาหรอก โอ้โฮ.. มันเปลืองจัง ฮี ! เดินผ่านมาเห็นขนม แล้วมันว่างๆ ก็เลยซื้อติดมือมา ก็เอาทิ้งไว้ที่นั่นแหละ

เขาก็รู้.... ความสามัญสำนึกของคนนี้รู้ แต่ความจริงมันเป็นความละเอียด ก็คิดว่าฉันนี่เป็นพ่อ ฉันนี่เป็นผู้ใหญ่ตลอดใจ เวลาลูกซื้อมาให้มันก็อายนะ แต่ถ้าลูกไม่ซื้อขึ้นมา มันก็มีน้อยใจ ทิฐินี่ไง นี่แหละการเอาพ่อเอาแม่นี้ยากที่สุด

โอ้โฮ..เป็นถึงนายกเลยนะ แต่พอกลับไปบ้าน นี่ก็ลูกๆ เวลาอยู่ข้างนอกนี่เป็นนายกนะ ปกครองประเทศชาตินะ แต่กลับบ้านไปนี่ หนูน้อย พ่อแม่มันยังเห็นเป็นลูกอยู่ วันยังค่ำ

กรณีอย่างนี้เราต้องเข้าใจเรื่องของใจ แล้วมันเป็นสูตรสำเร็จเลยนะ มันเป็นอย่างนี้ทุกๆ คน มันเป็นอย่างนี้ทั้งนั้นแหละ แต่ถ้าพ่อแม่ที่ดี เห็นไหม พ่อแม่ที่ดีเขาเข้าวัดมาแล้วเขาจะเข้าใจเรื่องอย่างนี้ มันเหมือนกับหน้าที่ใจ กตัญญูกตเวทินี้เป็นหน้าที่ของลูก ถ้าลูกทำอย่างนี้ได้เพราะพ่อแม่สอน

ถ้าพ่อแม่สอนลูกทำอย่างนี้ได้ มีความกตัญญู แล้วต่อไปนะลูกของลูกมันก็จะกตัญญูกับพ่อแม่ เพราะพ่อแม่ทำเป็นตัวอย่าง เรามีลูกมีหลานเราทำเป็นตัวอย่าง เห็นใหม่นี้ปู่ย่าตายายต้องทำอย่างนี้ มันเท่ากับเราได้กตัญญูกับพ่อแม่ด้วย แล้วเราได้ฝึกให้ลูกหลานเราเห็นการกระทำอย่างนี้ด้วย

แล้วมันเป็นเนื้อแท้ เพียงแต่พวกเราได้แค่ทางทฤษฎี แต่ภาคปฏิบัติทำกันไม่ได้ อาย แต่ทฤษฎีนี้รู้กันไปหมดเลยนะ แต่ปฏิบัติไม่เป็น กรณีอย่างนี้เราเจอ แล้วเราเข้าใจ ฉะนั้นเวลาเทศน์ เห็นไหม จะพูดถึงเรื่องพระเจ้าอชาตศัตรูกับพ่อโง่ แล้วเวลามีลูก โอ้โฮ .. ลูกเกิดมานะบอกให้ปล่อยพ่อ แต่พ่อตายซะแล้ว

นี่มันเป็นเหมือนประสบการณ์ ใจที่ไม่ได้สัมผัสนี้มันไม่รู้หรอก ถ้าใจได้สัมผัสแล้วมันจะรู้ขึ้นมา อย่างนี้คือถ้ามันยังไม่มีลูกมีเต้านะ ธรรมดาถ้าเราลองมีลูกคนแรกนะ เหนือหายใจเลย พอสักคนที่สองนี่ ลองมีสิ ลูกคนแรกนี่โอ้โฮ.. เหนือกันขนาดไหน แล้วพ่อแม่เราก็คิดอย่างนั้นแหละ

มันเป็นอย่างนี้เอง แล้วมันเป็นวิญญูะ ผลของวิญญูะ มันจะเป็นอย่างนี้ซ้ำแล้วซ้ำเล่า ซ้ำแล้วซ้ำเล่า แล้วมันจะเกิดตายเกิดตายกันอยู่อย่างนี้ อารมณ์อย่างนี้มันก็เป็นอย่างนี้ แล้วนี่วัยรุ่นมันก็ไม่รู้ แต่พ่อแม่มันมีขึ้นมา มันก็จะรู้

นี่มันเป็นเรื่องของใจใจ นี่เรื่องของโลกนะยังไม่ได้ปฏิบัตินะ แล้วปฏิบัติไปกว่าจะสงบหรือไม่สงบ พอสงบแล้วมันจะมีรากฐานของมัน ถ้าไม่สงบเป็นสัญญาอารมณ์หมด เป็นนิพพานสร้าง นิพพานของกุฎจัดการได้หมดเลย กุฏิบริหารจัดการนิพพานเลย แต่ถ้าเป็นความจริง มีบริหารจัดการไม่ได้ แต่ถ้าเป็นสัญญาอารมณ์นะ กุฏิบริหารจัดการนิพพานเลย เดียวนิพพานจะตกใส่หัวกุเลย

คิดเอาเอง เออเอาเอง แล้วเขาก็อ้างว่าเป็นธรรมะ อ้างว่าในพระไตรปิฎกมี พระพุทธเจ้าสอน แล้วสังเกตได้ทุกแขนงทุกแนวทางเลย จะบอกว่า “พระพุทธเจ้าเคยสอนไว้แล้วมันหายไป แล้วนี่เขาเพิ่งรื้อฟื้นขึ้นมาใหม่” ทุกแนวทางเลย ! “ของเดิมมันมีอยู่แล้ว แล้วมันหายไป นี่เรารื้อฟื้นขึ้นมาใหม่”

โยม ๑ : ฟังดูคุ้นๆ นะครับ

หลวงพ่อก : ทุกแนวเลยจะพูดอย่างนี้หมด ว่าของมันเคยมีอยู่ แต่คนมันมองข้ามกันไป แล้วผู้ที่มีบารมีมารื้อฟื้นขึ้นมาใหม่ แต่เวลาหลวงปู่มันนะ หลวงปู่มันพูดไม่เหมือนใครเลย

หลวงปู่มันบอก “พุทโธ พุทโธนี่เป็นพุทธานุสสติ เป็นคำสอนของพระพุทธเจ้า” เป็นพุทธานุสสติ แล้วคำสอนแนวทางอื่นเป็นสวากาณานุสสติ ที่ปฏิบัติเป็นสวากาณานุสสติคือพระที่เป็นลูกศิษย์คิดกันขึ้น “แต่พุทโธ ชัมโม สังโฆ กรรมฐาน ๔๐ ห้องนี้เป็นพุทธานุสสติ เป็นคำพูดของพระพุทธเจ้า!”

แต่ถ้าเป็นแนวทางอื่นนะ ว่านี่พระพุทธเจ้าเคยสอนไว้แล้วมันลืมไป แล้วเขามารื้อฟื้นขึ้นมา ก็ว่าเขาตัวเองเป็นประเด็น เขาตัวเองเป็นผู้ค้นพบ แต่หลวงปู่มันบอกว่าไม่ใช่! เป็นพุทธานุสสติ เป็นคำสอนของพระพุทธเจ้า! ของมีอยู่โดยดั้งเดิม แล้วเราแค่มารู้นี่ของจริงพูด

คำนี้หลวงปู่มันพูดบ่อย “พุทโธนี่เป็นพุทธานุสสติ ให้อ่านคำสอนอื่นๆ เป็นสวากาณานุสสติ” แล้วทำไมมันไปเอาอีก เพราะสวากาณานุสสติมันจริงหรือปลอมก็ยังไม่รู้ แต่พุทธานุสสติของพระพุทธเจ้านี้ชัดๆ พุทธานุสสตินี้พระพุทธเจ้าเป็นคนบัญญัติไว้เอง นี่แน่นอน ! แต่สวากาณานุสสติ คือพระสงฆ์ จะผิดหรือถูกยังไม่รู้ ! แต่พุทธานุสสติไม่ต้องพิสูจน์ ! มันเป็นของมันจริงๆ !

แต่ถ้าเป็นของพระพุทธเจ้าแล้ว กูไม่ดั่ง กูไม่เอา กูคิดเองใหม่

เราอยู่กับครูบาอาจารย์มา ครูบาอาจารย์ของเราเป็นของจริง เป็นของจริงนี่ไม่มีตัวตน ไม่มีเรา ไม่มีเขา มีแต่ความเป็นธรรม มีแต่ความเป็นสาธารณะ ความเป็นประโยชน์ แต่ถ้าเป็นสวากาณานุสสติคือให้พวกอยากดั่ง กูแน่ กูใหญ่ กูเป็น กูจะปกครองโลก

มึงโง่ฉิบหาย มึงจะตายอยู่แล้วมึงยังจะปกครองโลกอยู่อีกหรือ

แต่ครูบาอาจารย์ของเราไม่เป็นเช่นนั้น ห่วงแต่ว่าศาสนทายาท ผู้ดำรง ผู้เป็น
 เผ่าพันธุ์ของศาสนา หลวงปู่มั่นนี่อู้อู.. เรื่องอย่างนี้เพราะเราฟังมาจากหลวงตาเยอะมาก
 หลวงปู่มั่นท่านจะห่วงมาก เหมือนเราห่วงลูกห่วงหลาน คือต้องให้มันยืนได้ ต้องให้มัน
 สืบต่อกันไป ไอ้เราก็จะตายแล้ว

หลวงปู่มั่นท่านอยู่ป่าอยู่เขามาตลอดจนใกล้จะตาย หลวงปู่มั่นท่านว่า

“หมูกณะๆ ได้คิดอะไบบ้างหรือเปล่า ผมทำมาขนาดนี้จะมีใครคิดอะไรรึไหม”

หลวงตาบอก “คิด.. คิดอยู่ คิดอยู่เต็มหัวอก” เพราะว่าคำสอนของหลวงปู่มั่นจะ
 เป็นอย่างนั้นไง แต่ตอนนี้งานของตัวเองมันยังไม่จบใจ

หลวงปู่มั่นท่านว่า “เออ.. ลูกต้องเอาตัวเองให้รอดก่อน” เพราะถ้าเอาตัวเองรอด
 งานตัวเองจบแล้ว มันจะเข้าใจคำสอน เข้าใจสัจจะทุกอย่างเลย แต่ถ้าเรายังเอาตัวเองไม่
 รอด เราก็รู้ได้ในระดับความรู้ที่เรามี สิ่งที่มีมันลึกซึ้งกว่านั้นเรารู้ไม่ได้หรอก

ฉะนั้นคนที่จะจดจารึก ต้องเป็นผู้ที่เอาตัวรอดได้ก่อนแล้ว ฉะนั้นถึงบอกว่าใช่ !
 งานที่จำเป็นนี้หลวงตาท่านถึงได้เต็มที่

แล้วตอนหลวงปู่มั่นท่านเพียบ ตอนที่ไปอยู่บ้านภู ตอนที่ท่านจะไปวัดป่า
 สุทธาวาส หลวงตาท่านก็หมุนเต็มที่ของท่าน ตอนนั้นท่านได้ ๓ ชั้นใจ ท่านก็ยังไม่ทะลุ
 เห็นไหม ก็ขึ้นถามตลอด ท่านกินนอนแหมะ พอขึ้นมาก็ซัดกันตลอด ก็เอามาจนรอด พอ
 รอดแล้วขึ้นมาไอ้โฮ... มันเป็นกรรม มันเป็นกรรมเหมือนกับพ่อแม่รักกัน โดยความรัก
 ของพ่อแม่ที่สะอาดบริสุทธิ์ ความรักของครูบาอาจารย์ กับลูกศิษย์ที่เป็นกรรม มันไม่มี
 ช้อนเงือก มันไม่มีแ่งปมสิ่งใด มันรักกันด้วยหัวใจที่สะอาดบริสุทธิ์ แต่ลูกที่มันเกเร เห็น
 ไหม มันหาว่าพ่อแม่มันไม่รักนี่มันแอนตี้ แล้วมันก็พยายามจะหาประเด็น ก็จะข่มเหง
 คนอื่น

ลูกศิษย์ที่ไปอยู่กับหลวงปู่มั่น ที่ไปอยู่กับครูบาอาจารย์ที่ไม่ได้รับคำชม ไม่ได้รับ
 ความเอ็นดูจากหลวงปู่มั่น ก็หาว่าไม่เป็นกรรม ไม่เป็นกรรม แล้วออกมาเขียนประวัติว่า

คุณเฒ่า หลวงปู่มั่นว่ากูเก่ง หลวงปู่มั่นว่ากูเป็นอาจารย์หลวงปู่มั่น อู้อู... ทูเรศ ! ลูก
ออกศัญญุ แค่นี้มันก็ไม่ได้แล้ว

เพราะความกตัญญูกตเวทีเป็นเครื่องหมายของคนดี แล้วถ้ามันออกศัญญุ มันก็เป็น
เครื่องหมายของคนชั่ว ไม่ได้บอกว่าใคร แต่ถ้ามันออกศัญญุคือมันชั่ว คนชั่วมีคุณธรรม
ไหม

เลยไม่มีปัญหาเลยนี่

โยม ๑ : หลวงพ่อช่วยอธิบายคำว่า “สิ่งใดไม่เที่ยง สิ่งนั้นเป็นทุกข์” ให้หน่อยได้ไหมครับ

หลวงพ่อ : “โอ้เรื่องนี้มันเป็นโดยสัจจะเลย มันเป็นโดยมาตรฐาน มันเป็นความจริงแท้
ของมันอยู่แล้ว ศาสนาจะมีหรือไม่มีก็แล้วแต่ มีสิ่งใดคงที่... มันไม่มีสิ่งใดคงที่เลย ไม่มี
สิ่งใดคงที่นะ

“สรรพสิ่งในโลกนี้เป็นอนิจจัง... สิ่งใดเป็นอนิจจัง สิ่งนั้นเป็นทุกข์.. สิ่งใดเป็น
ทุกข์ สิ่งนั้นเป็นอนัตตา”

อนิจจังกับอนัตตาคงละเรื่องนะ ความไม่เที่ยงกับความเป็นอนัตตามันคนละเรื่อง
ความไม่เที่ยงนี่เป็นความเปลี่ยนแปลงของมันนะ อนัตตานั้นมันมีอยู่ เพราะมันแบบว่า
ความไม่เที่ยงก็เหมือนสสาร เหมือนสสารเหมือนวัตถุคือมันไม่เที่ยง แต่ความเป็นอนัตตา
นี่ “สิ่งใดไม่เที่ยงสิ่งนั้นเป็นทุกข์”

โยม ๑ : สิ่งไม่เที่ยงแล้วมันจะเป็นทุกข์ได้อย่างไรครับ

หลวงพ่อ : อ้าว... สิ่งใดไม่เที่ยงสิ่งนั้นเป็นทุกข์ เพราะอะไรล่ะ ถ้าเป็นทุกข์นะ ถ้าสสาร
มันไม่เที่ยง มันไม่ทุกข์หรืออ้าว.. น้ำนี่กินหมดขวดแล้ว

โยม ๑ : แต่ก็ไม่เที่ยง น้ำมันจะทุกข์...

หลวงพ่อ : อ้าว... แล้วมันทุกข์ได้อย่างไรล่ะ มันเป็นอนิจจังแต่มันไม่ทุกข์ใจ มันก็เลยไม่
เป็นอนัตตาไง

โยม ๑ : มันไม่เที่ยงแล้วมันจะทุกข์ได้อย่างไร

หลวงพ่ : เออ.. เพราะมันไม่เที่ยงใช่ไหม มันไม่เที่ยงมันเป็นสสารมันก็ไม่ทุกข์ เราบอกว่ามันไม่ทุกข์... เราบอกว่ามันไม่ทุกข์... ถ้าเป็นวัตถุมันไม่ทุกข์ แต่ถ้าเป็นใจละ

โยม ๑ : เราไปยึดมันถึงเป็นทุกข์

หลวงพ่ : อ้าว... “สิ่งใดเป็นอนิจจังสิ่งนั้นเป็นทุกข์” เป็นทุกข์เพราะอะไร “เป็นทุกข์เพราะมันไม่สมความปรารถนา”

เกิดแล้วก็ไม่อยากตาย เกิดแล้วก็อยากคงที่ เห็นไหม ถ้าเป็นสสารมันไม่ทุกข์ เพราะมันเป็นวัตถุมันไม่ทุกข์ แต่เราดูว่ามันมีจิต พอมันมีจิต มันจะมีศาสนาหรือไม่มีศาสนา มันก็ทุกข์ของมันอยู่แล้ว

“สิ่งใดเป็นทุกข์สิ่งนั้นเป็นอนัตตา”

ความทุกข์นี้เป็นอนัตตานะ ถ้าความทุกข์ไม่เป็นอนัตตานะ อย่างเช่นเรานี่ ของที่รักมากพลัดพรากจากไปนะฮู้ฮู.. เสียใจจนจะฆ่าตัวตายเลย เสียใจมากเลย แต่จับมันไว้ก่อน ผูกมันไว้เฉยๆ นะ พอเวลามันผ่านไป เวลามันรักษาแล้วนะ โอ้โฮ.. ถ้าผูกมาตัวตายนี้กูเสียตายแย่มาก เพราะกูจะหาใหม่

นี่มันเป็นอนัตตา เป็นทุกข์ใจ ! ถ้าความทุกข์มันเป็นจริง มันต้องทุกข์กับเราตลอดไป ถ้าเรามีความทุกข์ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์แล้ว ความทุกข์อันนี้มันจะอยู่กับเรา ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ตลอดไป ความทุกข์ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์นี่ พอกาลเวลาผ่านไป ความทุกข์นี้จะเจือจางไปไหม แล้วมันเป็นอนัตตาหรือเปล่า อนัตตาไหม

ถ้าไม่เป็นอนัตตา ความทุกข์มันจะอยู่กับเราตลอดไป ถ้าเราทุกข์แล้ว มันจะทุกข์ๆๆ ทุกข์จนทุกข์เลย แต่พอความทุกข์แล้ว สักพักหนึ่งพอมันหายไป กาลเวลานี้นะ พอไปเจอของรักใหม่ นะ โอ้โฮ.. ถ้าผูกมาตัวตายไปนะ กูเสียตายน่าดูเลย เสียตายน่าดูเลย เพราะกูมาเจอใหม่นี้ไง แต่ตอนนั้นจะเป็นจะตายให้ได้เลย นี่เป็นอนัตตา

ที่นี้อันตดาเป็นธรรมชาตินะ อนัตตาเป็นธรรมชาตินี้เพราะเราเห็น เราอธิบายเป็นวิทยาศาสตร์ไง แต่ถ้าเป็นความจริงนะ ถ้าจะเป็นไตรลักษณ์นะมันไม่เป็นวิทยาศาสตร์มันเป็นธรรม... เป็นธรรมคือเห็นโดยสังจะ อย่างที่โยมถามเมื่อกี้มันยึดเพราะมันทุกข์ไง ไอ้อันนี้เราเอามาแขวประจำเลย ก็มันยึดก็มันทุกข์ไง.. ก็กูไม่ยึดก็ทุกข์ไม่ทุกข์ไง.. แล้วมันจริงหรือเปล่าละ ไม่ยึดจริงหรือเปล่า

ไอ้ความยึดหรือไม่ยึดนี่นะ ถ้ากรณีอย่างนี้ มันก็เป็นกรณีหุ่นยนต์ในโรงงานโตโยต้าไง โรงงานประกอบรถยนต์ไง เห็นไหม ดูหุ่นยนต์สิ มันจับมาแล้วก็ประกอบแล้วมันก็ปล่อย แล้วมันก็จับแล้วมันก็ปล่อย กูไม่เห็นมันปล่อยอะไรเลย เพราะอะไร เพราะมันไม่มีชีวิตไง

นี่ไง ไปยึดมัน พอยึดมันแล้วก็ทุกข์ไง พอปล่อยมันก็ไม่ทุกข์ไง นี่เป็นวิทยาศาสตร์ไง เราไม่ต้องการให้มันยึด มันก็ยึดโดยตัวมันเอง โดยที่เราไม่รู้ตัว บอกว่าสิ่งนี้ไม่ดี.. สิ่งนี้ไม่ดี ไม่ดีอะไรทุกข์อยู่ที่นี่ เราไปยึดมันเต็มๆ แล้ว เพราะอะไร เพราะเราไม่ทันมันหรือก มันยึดไปแล้ว แต่เรายังไม่รู้ว่ามันยึดนะมึง มันคิดไปแล้ว

นี่หลวงตาบอก กิเลสนะมันจี๊ดหัวใจนะ แล้วมันก็ไปนอนหลับอยู่นะ กูเพิ่งมารู้ไอ้โฮ.. นี่กูคิดนะ แล้วกูเพิ่งทุกข์ แต่ไอ้กิเลสมันทำไปแล้ว

นี่ไงทุกข์ควรกำหนด... เราไม่เคยเห็นนะ สมุทัยควรละ.. ไอ้ที่พูดนี้พูดเชิงทฤษฎี ! เพราะยึดมันถึงทุกข์ไง โธ.. เรากวนามา เราถึงหัวเราะเยาะไอ้พวกที่ว่า “แหม.. รู้เท่าแล้วมันปล่อย พอปล่อยแล้วมันไม่ทุกข์ มันเป็นสักแต่ว่า” กูดูหนังสือว่ามึงอีก ! หนังสือสารคดี เขาสอนกูเยอะ ดึกว่านี่อีก เขาทำให้กูด้วย

นี่ไงเพราะเราไปรู้ทางทฤษฎีไง แต่ความจริงของเรายังไม่เกิดไง ถ้าความจริงของเราเกิด มันไม่ใช่ว่าไปยึดหรือไม่ยึดแล้วมันทุกข์หรือก มันอิมเต็มของมันนะ มันไม่ไปเอาอะไรเลย เห็นไหม ที่หลวงตาบอกว่า “มันเก้อๆ เจินๆ มันอยู่ของมัน ต่างคนต่างอยู่ ต่างคนต่างเป็น ต่างคนต่างที่ไม่ได้สัมผัสกัน” แต่ถ้ามันพุ่งออกไปแล้วนี่ไม่ทันหรือก ถ้าพลังงานนี้ได้กระจายออกไปแล้ว ไม่มีสิทธิ์ที่จะทันมันได้

โยม ๑ : เพราะถ้าออกไปก็คือยึด ?

หลวงพ่ : มันยึดก่อนแล้ว มันยึดแล้วมันถึงไป

“มารเอ๋ย... เธอเกิดจากความดำริของเรา” ไม่ใช่ว่าคิดนะ ดำริ... พลังงานส่งออก พอจิตมันเคลื่อนพลังงานนั้นออกไป นั่นละกิเลสไปเต็มตัวแล้ว กิเลสไปหมดแล้ว เอ็งบอก กูไม่มีคิดนะ กูแค่รับรู้นะ นั่นแหละมันยึด !

ฉะนั้นสิ่งที่พูดนี้มันเป็นทฤษฎีไฉ่ แต่ถ้าเป็นการกระทำ เป็นความจริงนะ พอจิตมันสงบเข้ามา มันจะเลาะเข้ามา เป็นชั้นๆ เข้ามา มันจะรู้อย่างนั้น เห็นไหม ที่หลวงตาบอกว่า “เข้าถ้ำ”

ขั้นอย่างหายาบ คือโศดาบัน ขาดออกไป...

ขั้นอย่างกลาง.. เราถึงบอกว่าความคิดของคนเราเห็นไหม เราบอกว่าความคิดของเราที่ออกมาโดยสามัญสำนึกนี้ มันมีขีดจำกัดให้ตัดได้ ๔ ขีดจำกัด มีสวิตซ์ให้ตัด ๔ สวิตซ์

ตั้งแต่เสวยอารมณ์ จิตหรือตัวภพ ตัวภพนี่คือตัวพลังงาน ตัวพลังงานเฉยๆ นี่คือตัวจิต นี่ถ้าทำลายตรงนี้จะป็นพระอรหันต์ แต่ถ้าพระอรหันต์ทำลายตรงนี้ได้ ทำลายภวาสาระ ทำลายภพไม่ได้ จะเป็นพระอรหันต์ไม่ได้

นี่ไง ถ้าพูดถึงละเข้ามาหมด ตรงนี้จะป็นพระอนาคา ยังมีตอที่อยู่ก็ไปเกิดเป็นพรหม นี่คือสวิตซ์หนึ่ง

แล้วเสวยอารมณ์ออกมาเป็นความคิด นี่ขั้นอย่างละเอียดไฉ่ ตรงนี้เพราะกรรมราคะ นี่อีกสวิตซ์หนึ่งถ้าตัดได้ แต่ถ้าตัดไม่ได้นะ มันจะออกไปสู่อุปาทาน

อุปาทานเห็นไหม นี่ขั้นอย่างกลาง ถึงอุปาทาน แต่ถ้าตัดตรงนี้ได้ก็อีกสวิตซ์หนึ่ง ถ้าตัดไม่ได้นะ กลับมาถึงสามัญสำนึก ความคิดปกติ นี่ตรงนี้ถ้าทันนะ นี่เป็นโศดาบัน แต่ถ้าไม่ทันนะ ออกเป็นปุถุชนเลย

ฉะนั้นความคิดของคน ที่จะออกมาจนถึงเป็นอารมณ์สามัญสำนึกนี้ มันผ่าน สวิตซ์ ผ่านการตัดนี้ได้ถึง ๔ ขั้นตอน

แต่เราก็ไปบอกว่า “ยิดก็ทุกซ์ ไม่ยิดก็ไม่ทุกซ์”

ไอ้โฮ.. มันไม่รู้สิ่งใดอย่างนี้เลย แล้วเวลาพูดออกมานี้เป็นสามัญสำนึก ว่ายิดก็ทุกซ์ ก็คือพลังงานไซ้ใหม่ คือความคิดไซ้ใหม่ แล้วความคิดที่ตัดอย่างละเอียดๆ ข้างใน จิตนี้อีกก็ชั้น ไม่อย่างนั้นมันจะแบ่งอย่างไร ว่าอะไรเป็นโสคาบัน อะไรเป็นสภิกาทา อะไรเป็นอนาคา อะไรเป็นพระอรหันต์... แล้วมันแตกต่างกันตรงไหน

แต่เราบอกว่าความคิดนี้ยิดก็ทุกซ์ ก็หุ่ยนตัง ! มันจับแล้วก็ปล่อย เวลาประกอบ รดยนต์นี้มันจับ เห็นไหม พอส่งให้มันเสร็จแล้วมันก็ปล่อย แล้วเลื่อนมาก็ประกอบ แล้ว มันก็ปล่อย อู้อู.. มันจับปล่อย จับปล่อยทั้งวันเลย มันต้องเป็นพระอรหันต์แล้ว เพราะเรา ไปคิดกันทางวิทยาศาสตร์ไง

แต่ถ้าเป็นความจริง ผู้หญิงเขาอยู่กับผู้ชายด้วยกัน เขาก็มีอารมณ์ความรู้สึกอย่าง หนึ่ง แต่ผู้หญิงมาอยู่กับผู้ชาย ก็มีอารมณ์ความรู้สึกอีกอย่างหนึ่ง ผู้ชายกับผู้ชายอยู่ ด้วยกัน ก็มีอารมณ์ความรู้สึกอีกอย่างหนึ่ง

ฉะนั้นเราจะบอกว่า ยิดไม่ยิดนี้ มันยังมีความชอบ ความไม่ชอบ มีจริตมีนิสัย มี ความเป็นไป อ้าว... ผู้ชายอยู่กับผู้ชายนะ เอ็งคิดอะไรกัน แล้วผู้ชายไปอยู่กับผู้หญิงละ.. แล้วผู้หญิงอยู่กับผู้หญิงละ อ้าว..ยิดหรือไม่ยิด อ้าว.. ก็คิดเหมือนกัน แต่ผู้ชายอยู่กับผู้ชาย ทำไมไม่ยิดละ มึงทำไมไม่ยิดกัน อ้าว.. แต่ถ้าผู้หญิงอยู่กับผู้ชายแล้วทำไมมันเลือกยิดกัน อ้าว.. บอกว่ายิด ยิดแล้ว

เห็นไหม แค่นี้มันก็ตัวแปรเยอะแยะไปแล้ว แล้วยิดอะไรของมึง แล้วอยู่คนเดียว ละ อยู่คนเดียวละ เสวยอารมณ์ไง พลังงานเอ็งออกไปยิดความคิดทำไม พลังงานนี้ เอกัคคตารมณ์ แล้วออกมาสู่ความคิดทำไม เอ็งยิดความคิดแล้วนะ ไอ้บ้า ! ถ้าไม่ยิด ความคิดก็ไม่มี เป็นพลังงานเฉยๆ เออ... อ้าวยิดแล้วยิดตรงไหนละ

มันเยอะเยอะไปหมด ชั้นตอนมันหลากหลายมาก แต่นี่คนมันภาวนาไม่เป็นไง มันก็มองเป็นวิทยาศาสตร์ใช้ไหม “ทุกข์มีเพราะยึด” อ้าว ภูก็ปล่อยหมดแล้ว ทุกอย่างภูปล่อยหมดเลย ถ้าปล่อยหมดแล้ว แล้วทำไมภูยังทุกข์อยู่ล่ะ...

ทุกข์สิ เพราะภูปล่อยแล้ว แต่ภูไม่รู้ว่าจะปล่อยอะไร เวลาใครมาถามภูว่าจะปล่อยอะไร “ก็ไม่รู้.. ก็ปล่อยไปแล้ว” แต่ความเจ็บช้ำน้ำใจไม่ได้ปล่อย ความเจ็บช้ำน้ำใจมันปล่อยไม่ได้ ยิ่งคิดมันยิ่งตอกย้ำมันยิ่งเจ็บ ใจที่ภูคิดนี่ว่ายึดแล้วมันทุกข์ นี่มันพูดแบบพระพุทธเจ้า

ธรรมนี่นะ เวลาพระพุทธเจ้าพูดเราเข้าใจ เวลาพระพุทธเจ้าพูดนี่เขาต้องมีบุคลาธิษฐานคือมีวัตถุ “บุคลาธิษฐานคือมีตัวอย่างให้เราเห็น” ให้เห็นว่าความคิดนี้ระบบทำงานมันก็เหมือนกับวัตถุนี้แหละ ถ้าพลังงานออกมาเสวยอารมณ์ ก็เหมือนกับยึดนี้แหละ... เหมือนกับยึดแต่ไม่ใช่ยึด มันเหมือนกับยึดนี้แหละ

ถ้ามันปล่อยอารมณ์เข้าไป เห็นไหม มันก็เป็นอิสระของมัน “เขาเรียกว่าบุคลาธิษฐาน” เป็นตัวอย่าง เป็นแบบอย่างให้เราเห็นได้ ว่าขบวนการการทำงานของจิตมันเป็นอย่างใด แล้วเรามีความเห็นอย่างนั้นจริงหรือเปล่า

ขบวนการทำงานเป็นอย่างนั้น แล้วขบวนการทำอย่างนั้น คือคนมีปัญญาอย่างนี้ ถ้าคนพิจารณาอย่างอื่น เขาก็ยึดเหมือนกัน แต่เขามีขบวนการของเขา ที่การปล่อยวางของเขาอีกขบวนการหนึ่ง คือจิตของเขา ความเห็นของเขามันแตกต่างกันไป แต่ผลของมันก็คือการไม่ยึดนั่นล่ะ แต่ไม่ยึดเพราะอะไร ไม่ยึดเพราะมีเหตุใด

เห็นไหม เราถึงบอกว่า นี่มันอยู่ที่การภาวนาเป็นหรือไม่เป็น ถ้าภูเป็นนะ มึงจะเอาเหรียญห้อยอะไรมา ก็มาสิภูจับได้ทั้งนั้นแหละ แต่ถ้าภูไม่เป็น ภูก็จับไม่ได้สักเหรียญหนึ่งเลย ยี่ห้อยอะไรภูก็จับไม่ได้ เพราะภูขยับไม่ได้ แต่ถ้าภูขยับเป็นนะ มึงจะเอาเหรียญอะไรมาก็ได้ ภูขยับแมงทุกคันเลย นี่คนภาวนาเป็นไง

อารมณ์ความรู้สึก... ความคิดความแตกต่างหลากหลาย มันก็เหมือนรถ รถคนละยี่ห้อ รถคนละมาตรฐาน เห็นไหม ที่ว่ารถกำลังสูงกำลังต่ำ รถเล็กรถใหญ่ มันก็แตกต่างกัน

กัน วิธีการการขับ รถบรรทุก รถใช้งานในบ้าน รถแทรกเตอร์ รถมันก็มีขบวนการ รถมันก็มีความละเอียดแตกต่าง

แล้วความคิดของคนหยาบนะ อู้อู.. คิดด้วยอารมณ์รุนแรง แต่ความคิดคนละเอียดนะ ความคิดของคนที่สร้างรถ เห็นไหม รถไอ้เนี่ยมันโรตอรอยซ์ ไอ้โฮ.. ต้องถนอมมันหน่อย แต่ของกูมันรถไถ ล้อมันใหญ่ นะ มันบุกได้หมดแหละ

ไอ้กรณีนี้ ถ้ามันเห็นขบวนการของจิต มันเห็นขบวนการ มันเป็นสิ่งที่ชีวิตใจอย่าคิดอะไรโดยที่ว่า เราจะบอกว่าไม่คิดไม่ได้ นะ ถ้าบอกว่าไม่คิดนี่มันเป็นการทำให้ปิดกั้นไม่ให้ปัญญาเรากว้างขวาง ปัญญาของเราเนี่ยมันจะกว้างขวาง “ขั้นของปัญญาไม่มีขอบเขต” เราจะคิดของเรา เราจะใช้จินตนาการของเรา...

“จิตมยปัญญา มันไม่ใช่ความจริง”

คิด.. พิจารณา.. ฝึกหัด.. ความตกผลึกของใจที่มันรับรู้ ครั้งแล้วครั้งเล่า ครั้งที่ ๑ ครั้งที่ ๒ ครั้งที่ ๓ ครั้งที่ ๔ จิตมันจะพัฒนาของมัน.. พัฒนาของมัน แล้วมันมีกำลังของมัน มันมีความตั้งมั่นของมัน เดียวมันจะเป็นภาวนามยปัญญา ไม่ใช่จิตมยปัญญา มันจะเป็นภาวนามยปัญญา คือข้อมูลการกระทำของมัน เป็นความจริงของมัน

นี่เวลาเกิดอย่างนี้ “นี่ขั้นของวิปัสสนาเกิดตรงนี้ไง”

ไอ้ที่ว่าวิปัสสนา ในเว็บไซต์นะ ว่าผิดหมด ! ผิดหมด ! ผิดหมดเลย ! ผิดหมดเลย

สติปัญฐาน ๔... โภกหมด ! โภก ! โภก ! เพราะมันไม่มีตัวจิต มันไม่มีตัวพลังงาน การกระทำทุกอย่างต้องเกิดจากพลังงาน เกิดจากความรู้สึกของเรา ถ้าไม่มีความรู้สึก ทำงานไปก็เหมือนหุ่นยนต์ ใจ หุ่นยนต์...

นี่พูดถึงการปฏิบัติไป เวลาพูดก็พูดอย่างนั้นแหละ ถ้าเวลาอธิบายธรรมะ เราก็อธิบายอย่างนั้นแหละ แต่อธิบายเพื่อสภาวะของแบบว่า หลวงตาเรียกว่า “แกงหม้อใหญ่” แกงหม้อใหญ่คือเจริญศรัทธา คือความมั่นคงของใจ แต่ถ้าเริ่มขบวนการของการทำงานแล้ว ต้องเข้ามาอย่างที่เรานี้แหละ

ถ้าขบวนการของการทำงาน ขบวนการของวิปัสสนาจะต้องเข้ามาแล้ว ถ้าไม่เข้ามาที่นั่นะ มันเป็นสัญญาอารมณ์ เป็นสามัญสำนึก เห็นไหม มันก็เหมือนกับความคิดโลกๆ เขาเรียกว่าความคิดโลกีย์ปัญญา ความคิดทางวิชาการ ความคิดทางโลก แต่ถ้าความคิดทางธรรมละ...

“ความคิดทางธรรมคือความคิดถอดถอนใจ” มันก็ละเอียดเข้ามาอีกชั้นหนึ่งแล้ว แล้วถ้าเป็นความคิดทางธรรมนะ มันเป็นเรื่องจริงหรือมันไม่เป็นจริงนี่ไอ้โฮ...

เราพูดบ่อย เราเคารพหลวงตามะ เคารพครูบาอาจารย์เรานะ เราเคารพอยู่ แต่ถ้าครูบาอาจารย์ท่านพูดถึงใคร นั่นก็เป็นเรื่องของท่านนะ แต่เราก็ต้องเอาหูนี้ กูเชื่อหูนี้ กูเชื่อประสาทการณของตัวเอง ใครจะพูดอย่างไร สาธุ... ฟังไว้แต่ไม่เชื่อ ไม่เชื่อ ! เราเชื่อสิ่งที่เราตรวจสอบเอง อย่างอื่นกูไม่เชื่อ ใครจะดีใครจะเลว สาธุ.. เรื่องของเขาก่อน แต่ถ้าเราได้สัมผัสแล้ว เรารู้จริงแล้วนะ ใครจะพูดอย่างไร กูไม่ฟังมึงหรอก

“อริยสัจมีหนึ่งเดียว”พระศรีอริยเมตไตรยจะมาตรัสรู้อันนี้เหมือนกัน พระศรีอริยเมตไตรยก็จะมาเอาอันนี้

ฉะนั้นกรณีอย่างนี้... ไอ้อย่างนี้พูดได้ เราพูดอย่างนี้ปีบนี้เราพูดเหมือนเซน เห็นไหม ถ้าเซนเขาบอกว่า “ยึดก็ทุกข์” ที่เราพูดไป พระอรหันต์นะหิวก็กิน ร้อนก็อาบน้ำ แล้วเวลามาปฏิบัติก็เหมือนกับลูกเราที่เพิ่งเกิด หิวก็กินสิ.. หิวก็กิน.. กินสิ ก็กินซีง มันจะนอนแช่ขี้ขี้ก็กินซีง

มันไม่มีวิฤภาวะแล้วมันจะกินอะไร หิวก็กิน.. หิวก็กินก็แบบว่าเรามีเราก็กินได้ หิวเราก็กิน ร้อนก็อาบน้ำ แต่คนไม่เป็น เวลาหิวแล้วมันกินอะไรละ... กินยาพิษง !

ทีนี้เวลาพูด นี่ถ้าคนเข้าใจแล้วเวลาพูดมันก็เป็นอย่างนั้นจริงๆ แต่ถ้าคนพูดอย่างนั้นปีบ ถ้าหิวก็กินมันก็อย่างที่ว่าแหละ รถยนต์ก็หิวก็กิน น้ำมันหมดมันก็ไปไม่ได้

ฉะนั้นใครพูดอะไร ถ้ามันจำมาพูดนะมันก็พูดอย่างนี้ แต่ถ้าคนไม่จำมาพูดนี่มันมีเหตุมีผล ฉะนั้นคนฟังที่เดี๋ยวกี่รู้เลย

นี่เวลาอย่างนี้ะบอกว่าคุณยึดไม่ยึดนี่มันเป็นเรื่องหยาบๆ แต่ถ้าเราสอน เราก็สอนอย่างนี้ แต่สอนอย่างนี้เราสอนใครล่ะ อย่างถ้าเราสอนเด็กๆ นะว่า “เฮ้ย... อย่ายึดมันสิ” เราก็สอนเด็กๆ ไปก่อน เห็นไหม ในการสอนนี่มันมีเด็ก แต่พอมันพัฒนาขึ้นมาล่ะแล้วเวลาจะสอนสุดๆ ละเอียดยๆ นี่เราต้องมาคุยกันตัวต่อตัวเลยละ

คำพูดเหมือนกัน แต่เหตุผลไม่เหมือนกันหรอก เพราะอะไร เพราะเรามีความรู้รู้อะไร อย่างเช่นหลวงปู่คำดี นิมนต์หลวงตามาเลย พอหลวงตามานี้ปิดห้องคุยกันตัวต่อตัวเลย พอหลวงตาชี้ผลัวะ ! หลวงปู่คำดีว่า “เออ.. รู้แล้วๆๆ” รู้แล้วแต่นั้นยังไม่สำเร็จนะ รู้แล้วนี่คือรู้ทางเฉยๆ พอหลวงตากลับ หลวงปู่คำดีท่าน รู้แล้ว ! ก็จัดการเลย ชัดเลย ถ้าไม่รู้นี่มันไม่มีทางไปเลย

เหมือนที่หลวงตาขึ้นไปหาหลวงปู่มัน ขึ้นไปกราบแล้วกราบอีก หลวงปู่มันท่านก็นอนแหมะเลย หลวงตาขึ้นมา ลูกขึ้นมาก็ใส่ใหญ่เลย แล้วพอใส่จบก็คุปฏิภาณ อยู่ด้วยกันมานานจะรู้ หลวงตาบอกว่าถ้าไม่เข้าใจ มันจะอยู่นี้แหละไม่ไป ท่านต้องอธิบายรอบสอง ถ้ายังไม่เข้าใจก็ยังไม่ไป ต้องอธิบายรอบสาม แต่ถ้าอธิบายรอบแรกเข้าใจปั๊บ กลับ.. ลงเลย พอหลวงตาหันหลังลง หลวงปู่มันท่านก็นอนแผละ

มันรู้ไงว่าเราอธิบายแล้วเขาไม่เข้าใจ เราบอกแล้วเขาไม่รู้ไม่ได้ ก็ต้องอธิบายอีก... อธิบายอีก.. อธิบายอีก ถ้าเข้าใจแล้ว ก็ว่ารู้แล้วๆ พอรู้ทางไง พอรู้ทางลงแล้วก็ชัดต่อเลย

นี่เพราะเราปฏิบัติมา แล้วเวลาหลวงตาท่านเล่าท่านพูดถึงนี่เราเข้าใจเลย เพราะอาการอย่างนี้เราก็เคยถามครูบาอาจารย์เหมือนกัน พอขึ้นไปถามนี่.. ไปถามเพื่อจะ.. เพราะเราปฏิบัติมาแล้ว ทดสอบมาแล้ว ทำทุกอย่างพร้อมหมดเลย แต่มันไม่มีผล มันเป็นเพราะอะไรล่ะ.. มันเป็นเพราะอะไร

นี่ก็อย่างนี้ไง ยึดก็ปล่อย... ภูก็ปล่อยหมดแล้ว โทษนะ ภูถอดแหม่งหมดเลย มันก็ยังไปไม่ได้ ! ก็ขึ้นไปถามเลย มันทำไมไปไม่ได้ล่ะ ถ้าคนมันเป็นนะ อ้าว.. ก็กลับมาทบทวนสิ คิดเป็นอย่างไร.. กำลังมีไหม... ถูกต้องหรือเปล่า ก็ต้องมาทบทวน

ไอ้โฮ... แล้วถ้าทำอย่างนั้นนะ มันเหมือนกับวิทยาศาสตร์ไง คุณก็อย่างเช่นหมอกคนไข้มานึกเอาเข็มหนึ่งก็บอกหายแล้ว... แล้วถ้าคนไข้มันหายทำอะไรล่ะ คุณก็คิดครบขบวนแล้ว คุณก็คิดครบคอร์สหมดแล้ว อ้าว.. แล้วคนไข้ทำไมไม่หายวะ นี่ก็เหมือนกัน

โยม ๓ : ทำไม ก็ว่าก่อนปฏิบัติอย่างนี้ละ สมัยก่อนอาจจะยึดหลายเรื่อง แต่พอปฏิบัติไปๆ ก็ปล่อยได้มากขึ้น มากเรื่องขึ้น แต่บางเรื่องที่เรามั่นไปยึด... ยึดเหลือเกินนี่ มันเห็นว่ายึดแต่มันก็ปล่อยไม่ได้ ปัญญายังไม่เกิด แต่ก็ไม่รู้จะทำอย่างไร ก็ให้เพียรทำไปเรื่อยๆ อย่างนี้หรือคะ

หลวงพ่ : ก็ต้องให้กลับมาทำความเข้าใจ อย่างเช่นอาหารนี่กินทุกวันๆ เห็นไหม บอกว่าอันนี้กินแล้วเบื่อ กินแล้วเบื่อ อ้าว.. เบื่อ เบื่อตอนกิน พอหยุดกินไปสักพัก กลับมากินมันก็อร่อยอีกแล้ว เพราะเราไม่มีเหตุผลตัดใจ

แล้วที่นี้พอเราไม่มีเหตุผล ที่ว่าบางเรื่องเราพิจารณาได้ เพราะอะไร เพราะว่าสติปัญญามันพร้อม มันมีกำลัง เหมือนเด็กๆ ใจ เด็กๆ นี่รู้คิดรู้ถูกได้ระดับหนึ่ง ผู้ใหญ่ที่รู้คิดรู้ถูกได้ระดับหนึ่ง เห็นไหม ถ้าคนเฒ่าคนแก่ รู้คิดรู้ถูกได้สูงกว่าเรานะ เพราะเขาผ่านโลกมามาก

จิตมีกำลังหรือไม่มีกำลังใจ ต้องกลับไปทำความเข้าใจ บางอย่างนี้ถ้าเราพิจารณาแล้วเราปล่อยไม่ได้ เรากลับมาที่ทำความเข้าใจเลย ถ้าวันไหนจิตเรานิ่ง แล้วเราทำความเข้าใจซะ ปัญหานี้เราใช้ปัญญานะ มันก็ปล่อยได้จริงๆ มันวางได้สบายๆ เลย แต่ถ้าวันไหนมันฟุ้งซ่านนะ เอ๊ะ... คุณก็เคยเข้าใจแล้ว คุณก็ปล่อยไปแล้ว เอ๊ะ.. ทำไมมันยังทุกข์อยู่อย่างนั้น เห็นไหม

“กำลัง” สมถะกับวิปัสสนา เหมือนมนุษย์มี ๒ ขา ชายและขาต้องเดินไปพร้อมกัน จะเดินขาใดขาหนึ่งไม่ได้ ฉะนั้นบางคนนี่คิดว่าต้องใช้ปัญญาๆ ปัญญาปัญญาใจ เยอะแยะไปหมดเลยนะ ไอ้ที่บ้านเมืองมีปัญหาอยู่ที่นี่ ก็เพราะไอ้ปัญญาๆ นี่ไง ไอ้คนโกงๆ เต็มบ้านนี้แหม่งฉลาดทั้งนั้นนะ คนโกงโกงไม่ได้นะ ไอ้ที่บ้านเมืองมีปัญหาอยู่ที่นี่ ก็เพราะไอ้ปัญญานี้แหละ แต่มันไม่มีศีลธรรม

นี่ก็เหมือนกัน เราว่ามันมีปัญหาๆ แต่เพราะมันมีกำลังใจ จิตใจเราไม่เข้มแข็งใจ ถ้าจิตใจเราไม่เข้มแข็งนะ ปัญญาจะมากจะน้อย มันไม่สำคัญเท่ากับจิตใจของเรานะ จิตใจเรายึดมั่น เรามั่นคงของเรานะ มีปัญญามากน้อยแค่ไหน มันก็คิดด้วยกำลังของเรานี่แหละ มันคิดได้หมดเลย

โยม ๓ : ต้องไปเพิ่มสมาธิ

หลวงพ่ : ใช่ ! มันขาดตรงนี้ แล้วพอดตรงนี้ปั๊บนะ แล้วตรงนี้มันก็ขึ้นๆ ลงๆ กำลังของเราขึ้นๆ ลงๆ เดียวคิดดี เดียวคิดได้ เดียวคิดไม่ได้อยู่อย่างนี้ เราก็ต้องฝึกให้มันแบบว่าชำนาญในวสี ชำนาญในการเข้าออก ชำนาญในการฝึกหัดใจ อย่างเช่นงานที่เราทำทุกวันๆ นี่ไอ้โฮ... คล่องหมดเลย กลับตาทำวู้บ... เลย

นี่ก็เหมือนกันเราทำบ่อยๆ บ่อยๆ จนถึงบ่อยๆ บ่อยๆ แล้วอย่าทิ้งนะ จนถึงที่สุดมันสมดุลงของมันแล้วนะ มันจะให้ผล แต่ที่เขาทำกันไม่ได้เพราะว่ามันไม่สมดุลง มันบ่อยๆ อยู่เออ.. พักก่อน บ่อยๆ ไป แล้วเดี๋ยวก็พักก่อน มันไปไม่ถึงที่สักที

ทำไปเรื่อยๆ ทำไปเรื่อยๆ ขยันหมั่นเพียร แล้วกรณีอย่างนี้มันอยู่ที่อำนาจวาสนาของคน อำนาจวาสนาว่าเราสร้างมากสร้างน้อยไง ถ้าสร้างมากนะ พอถึงจุดหนึ่งนะมันขาดเลย ถ้าสร้างมาน้อยนะ ก็ทำเหมือนกัน เยอะกว่าเขาด้วย แต่ทำไมมันไม่ถึง มันอยู่ที่เบื้องหลังใจ อยู่ที่พันธุกรรมของจิต จิตมันสร้างมามากหรือสร้างมาน้อย บางคนนี่พิจารณาไม่ถี่รอบก็ไปแล้ว ไอ้ภูนี่แหม่งทำแล้วทำอีก แต่ไม่ไปสักที

ไอ้ของอย่างนี้มันจะน้อยเนื้อต่ำใจกับใครไม่ได้ เพราะมันเป็นผลของเรา คือพันธุกรรมของเราเอง จิตของเราเอง เราสร้างของเราเอง

โยม ๑ : แล้วจะทันกันไหมครับ

หลวงพ่ : ถึงที่สุดเป้าหมายอันเดียวกัน

โยม ๑ : ทันใช่ไหมครับ

หลวงพ่ : ทัน.. ถึงที่สุดแล้ว จบก็จบด้วยกัน จบที่นั่นหมด

โยม ๑ : แต่เมื่อไหร่เท่านั้น

หลวงพ่ : เวลาพุดนี้เห็นไหม มันไปหมดเลย ถ้าไปไม่หมดมันก็ไม่ออก แล้วเมื่อคืนมันพุดแรง

โยม ๔ : “สิ่งใดไม่เที่ยง สิ่งนั้นเป็นทุกข์” เช่น เราจะอธิบายแบบปริยัติได้ไหมคะ หรือว่าจริงๆ แล้วมันเป็นอย่างไร มันไม่ได้แยกกันหรอกคะ.....

หลวงพ่ : ฮี ! ไม่ใช่ๆ เวลาเราอธิบายนี้ มันมีโลกกับธรรมอยู่คู่กัน ต้องเข้าใจประเด็นนี้ก่อนนะ ประเด็นที่ว่าโลกกับธรรมนี้อยู่คู่กัน

โลกคือวิทยาศาสตร์ ถ้าเราอธิบายแบบโลกนี้มันเป็นวิทยาศาสตร์ อย่างนี้ถูกต้อง แต่วิทยาศาสตร์ก็กิเลสไม่ได้ ที่เราพุดบ่อย เห็นไหม เราดูถูกมากนะ วิทยาศาสตร์นี้ก็กิเลสไม่ได้ เพราะวิทยาศาสตร์นี้เป็นสูตรทฤษฎีที่ตายตัว แต่กิเลสนี้มันเป็นสิ่งที่มีชีวิต มันกะล่อน มันปลิ้นปล้อน กิเลสนี้ปลิ้นปล้อน !

ฉะนั้นพอกิเลสปลิ้นปล้อน พอเข้าไปทางธรรมมันต้องปิดล้อมหมดทุกประตู ที่นี้พอจะปิดทุกประตู มันก็เป็นเหมือนกับความชอบ เหมือนกับรสนิม กิเลสนี้เหมือนรสนิมนะ รสนิมของคนมีหลายละเอียดแตกต่างกัน ที่นี้รสนิมของคนไม่เท่ากันจริงไหม แล้วอย่างนี้เราจะอธิบายถึงรสนิมได้อย่างไร รสนิมของเรา สิ่งนี้เราก็อใจ แต่คนอื่นเขาไม่พอใจกับเรา

แต่ถ้าเราอธิบายเป็นวิทยาศาสตร์ ค่าของมันเห็นไหม ถ้าอธิบายเป็นวิทยาศาสตร์ทุกคนต้องยอมรับค่าวิทยาศาสตร์ จริงไหม ที่นี้ค่าวิทยาศาสตร์มันเป็นเรื่องโลก นี่พอเป็นเรื่องโลก มันถึงจะเข้าไปทำลายรสนิมของคนไม่ได้ แต่รสนิมของคน ถ้าคนมันพอใจอย่างนี้ได้ ได้เป็นบางส่วน แต่บางส่วนนี่ก็เป็นวิทยาศาสตร์ วิทยาศาสตร์คือมันเป็นกฎทฤษฎีที่ตายตัว หมายถึงว่ามันเป็นรูปธรรม แต่ความรู้สึกมันเป็นนามธรรม

ฉะนั้นเวลาอธิบายเราถึงบอกว่า อย่างที่เขาพุดกัน ถ้าจะพุดอย่างนี้นี้ก็ถูก ! ถูกทางทฤษฎี ถูกทางโลกใจ แล้วเวลาอธิบาย ก็ต้องอธิบายทางนี้เพื่อเป็นรูปธรรม เพื่อให้สังคมจับต้องได้ ให้สังคมเห็นโครงสร้าง แต่ความจริงโครงสร้างนี่ก็กิเลสไม่ได้หรอก

เราถึงบอกว่าวิทยาศาสตร์นี้ มันเป็นการที่ว่ทำให้ธรรมะนี้ชัดเจนขึ้น อธิบายธรรมะเป็นวิทยาศาสตร์ เวลาเราพูดก็บอกว่า “คุณนี่นะ ก็อธิบายธรรมะเป็นวิทยาศาสตร์นะ มึง” “แต่วิทยาศาสตร์ฆ่ากิเลสไม่ได้นะมึง... ไม่ได้หรอกเว้ย..” แต่ก็ต้องอธิบายเป็นวิทยาศาสตร์ เพื่อให้โลกเขารับรู้ได้ แต่พอเวลาทำเข้าไปถึงแล้วมันเป็นเรื่องธรรมนะ เห็นไหม

อย่างนี้เอ็งบอกว่าถูกไหม.. ก็ถูก ถ้าสอนผู้ปฏิบัติใหม่ก็ต้องสอนอย่างนี้.. นี้อย่างนี้ให้ถูกๆ แต่พอทำไป ทำไปแล้ว ถ้าคนมันเป็นนะ...

คุณ วิทยาศาสตร์มันเป็นอย่างนี้ เห็นไหม นีรูปร่างนี้กาย แล้วเวลาพิจารณาไปถ้าเป็นธรรมนะ อ้าว... ทำไมพลาสติกมันขยายได้ละ ทำไมน้ำมันขยายได้... วิชาอะไร นี่อุคคหนิมิต พอวิชาอะมันขยายส่วน มันทำลายตัวมันเองแล้ว

แล้วถ้าเป็นวิทยาศาสตร์ ทำไมทำลายตัวมันเองละ? ก็ต้องทำลายตัวมันเองด้วยความร้อน ถ้าวิทยาศาสตร์นะ ก็เพราะความร้อนของมัน มันทำลายตัวมัน โอ้โฮ... อธิบายใหญ่เลย

ฉะนั้นที่บอกเป็นหรือไม่เป็น มันตรงนี้ไง ใจที่มันตายอยู่นี้เพราะอะไร เพราะมันอธิบายธรรมะนี้เป็นโลก เป็นวิทยาศาสตร์ เป็นสูตรตายตัว พอเป็นสูตรตายตัวนี้มันขยับไม่ได้ เห็นไหม โสดาบันอย่างไร สกิทาคาอย่างไร อนาคาอย่างไร มันทำลายจนเป็นพระอรหันต์อย่างไร

เยอะเยอะไป ! โห.. หนังสือที่มันพูดยๆ อยู่ที่นี่ แหม...กูเห็นแล้วนะ ทุเรศฉิบหายเลยละ

โยม ๔ : เหมือนกับปล่อยอารมณ์ ?

ที่ว่ายึดกับไม่ยึดอย่างไรก็ปล่อยไม่ได้ พอเอาอันอื่นมาจับอันเก่าก็ปล่อยเลย .. บังคับอารมณ์..

หลวงพ่ : อย่างนี้ก็คือเปลี่ยนอารมณ์ใจ เปลี่ยนอารมณ์ จับสิ่งนี้อยู่ วางสิ่งนี้แล้วมาจับสิ่งนี้

โยม ๔ : อารมณ์เก่าปล่อยทิ้งไปเลย แล้วไม่กลับไปคู่อีกเลย

หลวงพ่ : วางสิ่งนี้ เพราะนี่เป็นนามธรรม นี่คือจิต จิตมันแสดงตัวมันด้วยการ..

น้ำ... จะรู้ได้ต่อเมื่อมีสี จิต.. มันจะรู้ได้ต่อเมื่อมีความคิด ถ้ามีความคิดอยู่ มันอยู่ของมันอย่างไร พอเราเสวยอารมณ์ก็มีความคิดขึ้นมาแล้ว อย่างเช่นกินเผ็ดไป ฐูด... เผ็ด น่าคูเลย หรือกินร้อนไป แล้วถ้าไม่กินล่ะ... มันก็อยู่ของมัน มันก็มีของมัน !

โยม ๑ : กินน้ำลาย

หลวงพ่ : เอ้อ.... มีทางออก เห็นไหม !

นี่ไงมันถึงซ้อนกันอยู่ โลกกับธรรมมันซ้อนกันอยู่ ตอนนี ในปัจจุบันนี้เขาอธิบายธรรมะเป็นโลกไป แล้วเขาก็ตื่นตื่นกันไง พอตื่นตื่นมันเลยทิ้งธรรมไปหมดไป ทั้งสัจจะความจริงกันไง พอเอาธรรมะ เอาความจริง เอาเรื่องธรรมมาประกบคู่กันนะ ล้มกลิ้งเลย ฉิบหาย เผาบ้านตัวเองไปแล้ว แล้วกูจะอยู่ที่ไหนล่ะ ก็เผาบ้านกูไปแล้ว ทำอย่างไรละ

ธรรมะเป็นธรรมชาติ... ทุกอย่างเป็นธรรมชาติ เอ้อ.. กูเผาบ้านกูไปแล้ว แล้วก็บอกว่าเฮ้ย... บ้านกูอยู่ที่นี่ อ้าว.. จริงหรือ เลยไปไม่ถูกเลย

นี่ไงตรงนี้ไง เห็นไหม นี่คนไม่เป็นจะเป็นอย่างนี้ แต่ถ้าคนเป็นเขาจะรู้ ว่าโลกก็คือโลก.. ธรรมก็ธรรม...

โยม ๔ : ตอนนีโยมเลยเข้าใจที่โกรธ ที่ว่าดิเคียนกันอยู่ แล้วอยู่ๆ ที่ว่า เขาปล่อยได้ แล้วอย่างนี้เขาก็ไปไม่ได้...

หลวงพ่ : ไปไม่ได้ ก็เพราะจิตนี้มันไปไม่ได้ ก็เหมือนกับ แหม... ใครมีปัญหากันนี้ทั้งกันไม่ได้หรอก ถ้าบอกอโหสิกรรมต่อกัน..ทิ้ง เลิกกัน ! สบายใจ ไม้จั่นอัฐ... ไม่ได้หรอกไม่ได้... ทิฐุ ! ความยึดนี้ไอ้โฮ.. ร้ายกาจ

โยม ๑ : แต่ว่าผมว่า บางทีไม่ได้ปล่อย มันก็ยึดต่อเลย ที่มันเป็น มันเป็นอย่างนี้ครับ

โยม ๔ : ของเก่าถ้ามันยึด แล้วมันก็ปล่อยแล้ว

โยม ๑ : มันเพิ่ม มันไม่ได้ปล่อย

โยม ๔ : แบบคนที่ฆ่าตัวตาย ก็กำลังเศร้าเต็มที่แล้ว พอไอ้วันที่เวลด์เทรคถล่มปั๊บ อันนั้นหายเลย อ้อ..เราก็ดูเข้าใจว่าไอ้ความยึดมั่นรายนะ อย่างไรก็ตามก็ไม่ปล่อย ใครมาบอกให้ปล่อย ก็ไม่ปล่อย

โยม ๑ : มันจะเพิ่ม

หลวงพ่ : มันเป็นเวรเป็นกรรมนะ คนเรามีเวรมีกรรมต่อกันนะ เวลาเวรกรรมนี้เรียกสายบุญสายกรรม เวลากรรมมันให้ผล... อย่างที่ว่า พอมันหมดกรรมนี้ เฮ้อ ! เลิกกันได้ นะ ถ้าไม่เฮ้อ ! นี่ยังอึดอยู่ แต่ถ้าวันไหน เฮ้อ ! เลิกเลย.. หมดเลย.. สบาย

สายบุญสายกรรม... หมดเวรหมดกรรมไป ถ้าไม่หมดเวรหมดกรรมนะ มีเศษมีเสี้ยว มันเหมือนก้อนกรวดในรองเท้า หินในรองเท้านะ สะกิดอยู่ตลอดเวลา แต่ถ้าวันไหนออกแล้วนี่จบเลย มันเป็นความรู้สึก มันเป็นใจนะ

นี่เวลาปฏิบัติมันมี อย่างทางโลก เห็นไหม เขาสร้างโลกกัน เราก็อยู่กับโลกอยู่กับวิทยาศาสตร์นี่แหละ เวลาเราพูดธรรมะนี่ โห.. เราก็ดูอธิบายเป็นวิทยาศาสตร์นี่แหละ ต้องให้เห็นภาพชัดเจนเลย โอ้โฮ.. คุยกันตัวอย่างขึ้นมาให้ทุกคนเห็นหมดเลย แต่นี่กุหลอกมีงนะ

นี่คือตัวอย่าง ! สิ้นค้าตัวอย่าง ! แต่ถ้าความจริงนะ ปฏิบัติไปเสียดียวุญจัดการเอง แต่ถ้าไม่มีสิ้นค้าตัวอย่างมาเลย... นิธรรมะเป็นนามธรรม แล้วเราจะสื่อกันอย่างไร เราจะสื่ออะไร ที่นี้พอเราสื่อออกมา แล้วคนไม่เป็นพอมันมาจับตรงนี้ปั๊บ มันก็บอกว่าตรงนี้เป็นธรรมแล้ว นี่คือแค่ตัวอย่าง... สิ้นค้าตัวอย่างไม่ใช่ความจริง แต่ถ้าเราไม่เสนอตัวอย่างของธรรม

ฉะนั้นเวลาทำจริงๆ เห็นไหม เวลานิพพาน... ห้ามขยับเลยนะมึง ของจริงนะ ถ้าขยับผิดเลย นิพพาน ! นิพพาน ! ก็นิพพาน...

ถ้าอ้าปากมันเสวยอารมณ์ นี่มันเป็นสมมุติแล้ว แต่นี่บอกนิพพานนะ โอ้โฮ.. แม่ง
โม้ใหญ่เลยนะ โอ้โฮ... ใอันี่มัน ใอ้ห่ม่า ใง นิพพานตกลง !

ของจริงๆ นี่โธ.. มันอยู่ที่พฤติกรรม ครูบาอาจารย์เราถึงเคารพกันมาก ใง ฉะนั้น
เวลาพูดกัน พูดกันคำเดียว พล่ามๆ ในั้นอะไร.. นิพพานอะไร... ไม่จริงหรอก

๑. ไม่จริง ๒. ถ้าไม่จริงเขา....

นี่มันยังดีนะ อย่างที่หลวงตาพูดนะเราก็คิดอยู่ หลวงตาบอก “ผู้รู้มี” คำว่าผู้รู้ มัน
เป็นเหมือนกับคัตเอาท์ใง เป็นการตรวจสอบสังคม เห็นใใหม่ ใให้สังคมมีหลักมีเกณฑ์ ถ้า
ไม่มีตรงในี้ละ ละเลย... ผู้รู้ในี้แหละ ใทำให้สังคมในี้เป็นปกติ ใไม่ให้ใตื่นใง แต่ใถ้ามันเสนอ
อย่างในั้นไป แล้วก็ให้กันไป ให้กันไป..

“ผู้รู้ใที่ในั้นที่ใยับใยังใได้” ถ้าใไม่มีผู้รู้ในี้ยับใยังใไม่ได้หรอก ใจะเอาข้อมูลใถึงใใใมายับใยัง
ใแล้วใต่อไปใมันใก็จะใน้อยใไปใเรื่อยๆ

มีอะไรใอีกใใหม่ ถ้าใไม่มีใจบแล้ว ใเอวัง